
LA NOSTRA TERRA

REVISTA MENSUAL DE LITERATURA, ART I CIÈNCIES

JOCS FLORALS

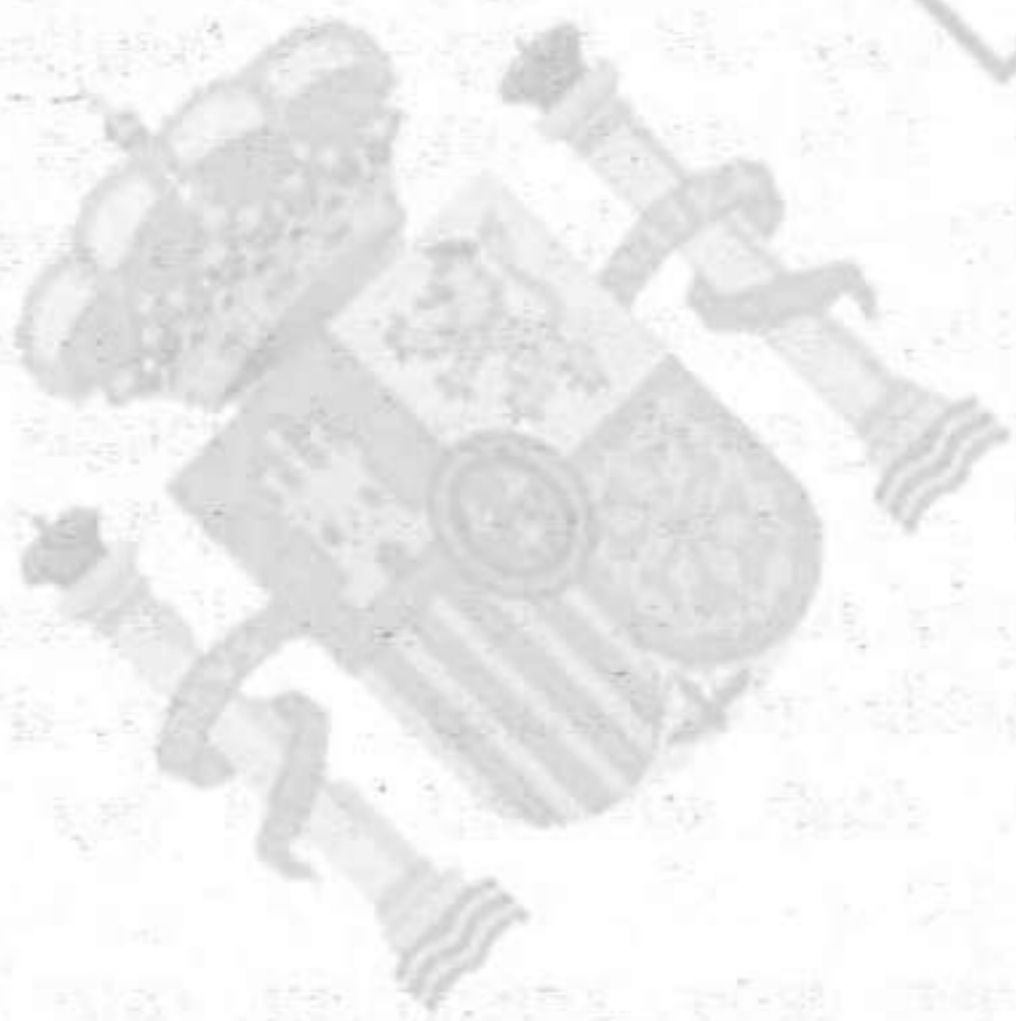
D'ençà dels de Sóller, segons dels organitzats per l'Associació per la Cultura de Mallorca pel maig de 1924—els primers foren els de l'any anterior a Felanitx—, feia onze anys que no s'havien celebrat uns Jocs Florals a la nostra illa. Els de 1925, organitzats per la mateixa associació a Ciutat, no arribaren a fer-se, tot i haver-se publicat el veredict, per circumstàncies de temps que no els haurien impedit, potser, però sí —i és pitjor— que n'haurien desvirtuat per complet l'ideal i l'essència pròpia. Al cap d'aquests anys, avui, la recent festa dels Jocs Florals d'enguany, el 20 d'octubre, acaba de renuar la bona tradició, amb un èxit més per l'entitat organitzadora.

Els Jocs Florals no són, ni poden ésser, certament, una festa de poesia pura, o més ben dit, una pura festa de poesia. El mateix contacte amb el públic, en la solemnitat de la seva realització, els imposa certs reflexes característics. ¿Vol dir això que no hi són premiats els versos millors, sinó els més efectistes? No. Vol dir, simplement, que, al costat del reconeixement de les composicions millors entre les presentades —tasca personal del Jurat i de la qual aquest respon sempre—, la celebració solemne de la festa implica una vibració inconfusible, una perceptible apologització fervent de la llengua pròpia, que és suport de la literatura manifestada, una vaga expansió difusa del profund regionalisme latent, inexpressat i sovint ignorat, que batega en el nostre poble.

Tot això, que colora, sense contaminar-la ni polluir-la en les venes puríssimes de la seva inspiració, la nostra poesia —com a coloreix d'altra banda, amb uns noms o formes diferents, la poesia de tots els pobles—, tot això representaren en el seu modest però digne esplendor els darrers Jocs Florals de Mallorca. I és lo que no haurien pogut representar, en canvi, aquells de 1925, que per això precisament no arribaren a celebrar-se, com compregué tothom, o quasibé tothom, que no hi ha regla sense excepció, sense necessitat d'explicacions.

I és a aquesta plenitud de representació integral, completa, que LA NOSTRA TERRA s'adhereix amb la dedicació exclusiva de les pàgines d'aquest número als Jocs Florals de Mallorca 1935.

MINISTERIO DE CULTURA

C A R T E L L

PREMIS ORDINARIS

LA “Flor Natural”, premi d’honor i cortesia, ofert per l’Excm. Ajuntament de la Ciutat de Mallorca, serà adjudicada a la millor poesia de tema lliure que, dins el costum i lema dels Jocs Florals, canti l’amor. El guanyador d’aquest premi deurà fer-ne present a la dama de la seva elecció, la qual, proclamada Reina de la Festa, entregará els altres premis als qui en sien guanyadors.

La “Viola d’or i d’argent”, oferta per l’Exm. i Rdm. Sr. Arquebisbe-Bisbe de la Diócesis, Dr. Josep Miralles i Sbert, s’adjudicarà a la millor poesia de tema religiós o moral; i

“L’Englantina d’or”, oferta per l’Excma. Diputació Provincial de Balears, a la millor poesia d’esperit patriòtic que canti els fets històrics o tradicionals, usatges o costums de la nostra terra.

PREMIS EXTRAORDINARIS

Premi ofert per l’Excm. Sr. Joan Manent, Governador Civil de les Balears: Cent pessetes. Tema lliure.

Una “Copa artística”, premi de la Societat Arqueològica Luliana, a la millor composició en prosa de caràcter literari.

Premi de l’Associació per la Cultura de Mallorca, 100 pessetes, a una poesia de tema lliure.

Premi de “La Nostra Terra”, cents pessetes, a una poesia de tema lliure.

Premi dels “Atlots de Muntanya”, cinquanta pessetes, a una poesia. Tema lliure.

Premi dels “Amics de l’Art Popular”, cinquanta pessetes, al millor treball, en prosa o vers, sobre un tema folklòric.

Premi de la internacional “Schola Libera Lullismi”, 150 pts., en llibres lulians, al millor catàleg de “còpies manuscrites”, fetes per estudiants, de les explicacions de Professors de la nostra enyorada Universitat de Filosofia luliana, existents a les nostres Biblioteques

públiques i privades. La "Shola Libera Lullismi" publicarà per son compte el treball premiat, lliurant 100 exemplars a l'autor.

Premi de la "Caja de Ahorros y Monte de Piedad de las Balears", de vint-i-cinc pessetes, a un treball, en prosa o en vers, de tema lliure.

Premi del "Fomento Agrícola de Mallorca", de vint-i-cinc pessetes, a un treball, en prosa o en vers, de tema lliure.

Premi del Casal Català de Mallorca, un objecte d'art, a un treball en prosa o vers.

Premi de la "Banca March", de 50 pessetes, a un treball, en prosa o vers, de tema lliure sobre el tema: "Elogi de la Mediterrània.

Totes les composicions, rigurosament originals, inèdites i escrites en la nostra llengua materna, deuen ésser enviades per tot el 1er d'octubre vinent, dins un plec clos que contengui el nom de l'autor i dugui damunt el títol i lema de la composició, a nom del Secretari del Jurat i en el domicili de l'Associació: Escursac, 8, segon, Palma.

Pel lliurament del premi no serà vàlid altre nom que el que es trobi en el plec esmentat. Els treballs han d'estar escrits en lletra clara i llegidora, i a màquina sempre que sia possible.

Ciutat de Mallorca, 8 d'agost de 1935. El Jurat Qualificador: Maria Antònia Salvà, President; Llorenç Riber, Pvre.; Joan Rosselló de So'n Forteza; Josep M.ª Tous i Maroto; Miquel Ferrà; Agustí Calvet; Joan Pons i Marquès, Secretari.

LLISTA DE COMPOSICIONS REBUDES

1. De Castellitx. Lema: Amor de la natura.—2. Fruició. Lema: Abril.—3. Natura. Lema: Estampes.—4. Poemet de juny. Lema: Tríptic.—5. Serenitat. Lema: Mallorca.—6. Nostra Senyora de la Pau de So'n Seguí. Lema: Pax.—7. Recorrent terres balears. Lema: Impressions d'una excursió.—8. El meu cant. Lema: Es d'amor.—9. Les petites solituds.—10. La cançó de l'Acòlit. Lema: Abans d'auba.—11. A una olivera. Lema: Mallorca.—12. La llum de Déu.—13. La Portalana. Lema: Beatam me dicent...—14. Santa Maria de la Neu. Lema: Tota hermosa.—15. Cançó d'estiu. Lema: Ram de flors.—16. Jorn de sol. Lema: Primavera.—17. La cançó de les aigües. Lema: "Unde loquaces lymphae desiliunt tuae" (Horaci, II, Od. IX).—18. Plenitud. Lema: Poema d'estiu.—19. Santa Llúcia. Lema: Capelletes de Mallorca.—20. Tota una vida. Lema: Vida, amor...

21. Dins del bosc. Lema: Repòs.—22. Ploviscant. Lema: Sicut cervus...—23. Cant a l'autumne d'or. Lema: L'amor en el paisatge.—24. Absència. Lema: Amant no-res (A. Marc).—25. La llàntia. Lema: Tebior de santuari.—26. Elogi de la masia. Lema: Serenor.—27. Esperant la nit. Lema: Quid de nocte?—28. A la Verge Maria. Lema: Mater Inmaculata.—29. La Capelleta. Lema: Bonum est nos hic esse.—30. Frisança. Lema: Tot és mentida.—31. Les margarides, Llegendra bretona. Lema: Estrella de neu.—32. A Raixa amb tu. Lema: "Quod spiro tuum est" (Horaci).—33. Records de la infantesa. Lema: "Miroir de paix et d'innocence" (V. Hugo).—34. Camí de l'amor. Lema: "Sol una donna veggio" (Petrarca).—35. Estampes.—36. Per què no ets tu ací? Lema: Enyorament.—37. Motiu per un tríptic. Una rosa, una espina, una llàgrima. Lema: Romance sans paroles.—38. Estances de l'amor subtil.—39. Canto l'amor. Lema: Trobador català.—40. Estampes pageses. Lema: Beatus ille (Horaci).

41. El setge de Roma. Lema: Tueri Patriam.—42. Estampes de festa. Lema: Cigales i xeremies.—43. Santa Ponsa.—44. Tardor.—45. Palangré.—46. Mallorca i tu. Lema: "Mallorquinofilia".—47. Di-

buijos. Lema: De l'agre de la terra.—48. “No man's land” Lema: Amor.—49. La dama blanca. Lema: Febre.—50. La masia mallorquina. Lema: Jo som jo.—51. Somni del jardí. Lema: Lluna plena.—52. Instantània del camp. Lema: Bucòlica.—53. Pluja. Lema: Tardor.—54. Setembre dins la ciutat. Lema: “Season of mists and mellow fruitfulness” (Keats).—55. Mallorca catalana. Lema: La visió del rei En Jaume.—56. Ella. Lema: A voltes en somriuen amb llum d'ella les coses.—57. Pleitesia.—58. Puig de Sant Pere. Lema: “El hombre siempre en el mar, y el corazón en el viento” (J. R. Jiménez).—59. III. Lema: Eva.—60. Fàbrica: Lema: XX.

61. Cançó de l'hortolana del Camp de la Mar. Lema: “Röslein auf der Heiden” (Goethe).—62. Càntic de Zacaries. Lema: Laus Deo.—63. Sospir i llàgrimes. Lema: Amor de ma vida.—64. Sospirant la felicitat. Lema: Oh cel blau, quan seràs ma heretat?—65. L'anell de les bodes. Lema: Com l'aucell d'amor ferida, en tos braços mon cor està.—66. A sa ciutat des valerós hostatge. Lema: Recordances.—67. Nit de festa en es Mal-Pas. Lema: Vespertina.—68. L'encís de la dansa. Lema: Amic Horaci.—69. L'ànima trista. Lema: Llum del cor.—70. Anècdota mediterrània. Lema: Sempreviva.—71. L'escola buida. Lema: Magister dixit.—72. A les joies de Palma. Lema: Records de conquesta.—73. Elegia dels dos pins. Lema: Mon cor estima un arbre.—74. Mallorca i febrer. Lema: Auba nevada.—75. Nit pagesa d'estiu. Lema: Camina caminaràs.—76. L'au del cel. Lema: Gentil oronella.—77. Super flumina Babylonis. Lema: Psalm 155.—78. Ja arriba. Lema: “Llegó la primavera”.—79. Capvespral. Lema: La escondida senda.—80. Rondó. Lema: Festa.

81. Cançó de l'amor nova. Lema: “Plains-la, son triste amour a passé comme un songe...”—82. (Sense títol). Lema: “Amour est un oiseau, sa nature est volage” (J. Passerat).—83. Capvespre. Lema: “Majoresque cadunt altis de montibus umbrae” (Virgili).—84. Boira de Galilea. Lema: “Cama d'aranya”.—85. Amor del amors. Lema: Les set paraules.—86. Gotes de sang. Lema: Resignació.—87. El secret del llac Nemi. Lema: Inviolabilitat.—88. Entorn de l'Estètica i de l'Art. Lema: Assaig.—89. El bosc profanat. Lema: Et ton bois ne sente jamais la flamme sacrilège!” (Ronsard)—90. L'eterna esperada. Lema: Amor, amor!—91. Divendres Sant. Lema: “Malis uda gerens cor adamantinum”.—92. Dorm Jesuset. Lema: Nadalenca.—93. Tot ha tornat vell. Lema: Coses viscudes.—94. Salutació a l'alt En Jaume... Lema: Tornada del Conqueridor.—95. Temps de verema. Lema: Flaires de pagesia.—96. Record de Cala Millor. Lema:

Quietud.—97. Bellver. Lema: Canta trobador.—98. La pastora mallorquina. Lema: Puresa.—99. Sens tu, amor. Lema: Buidor.—100. La llàntia del sagrari. Lema: Fosca nit.

101. Invocació a la nit. Lema: Clariana en la nit, ombra en el jorn (Joan Alcover).—102. L'última oda. Lema: A pesar de tot.—103. Els camins de l'amor. Lema: "Dum fata sinunt iungamus amores" (Tibul).—104. La cançó nostrada. Lema: Poble que sa llengua cobra—se recobra a si mateix (M. Aguiló).—105. La llàntia. Lema: Llum.—106. El pastoret. Lema: Idilli de muntanya.—107. Dues poesies religioses. Lema: Jesús i Maria.—108. Poemet de les Santes Creus. Lema: Redempció.—109. Cròniques d'amor. Lema: Vida, dolçura i esperança nostra.—110. Nocturn. Lema: Les coses parlen.—111. L'oració del matí. Lema: Ave Maria.—112. A la venerable de Sancelles. A la bandera barrada. A la llengua catalana. Lema: Assaig juvenívol.—113. Tres poemes de neguit. Lema: Intimes.—114. De muntanya. Lema: Costa brava.—115. Enyorança d'amor. Lema: Record.—116. A ma pàtria.—Lema: Hispània.—117. La fantasia. Lema: Paciència.—118. Tríptic amorós. Lema: Contrallum.—119. Artanenques. Lema: Artà.—120. Pàgines històriques. La Germania de Felanitx. Lema: "Serà un estol de feres que ve mudant de clima?" (Verdaguer, Canigó).

Ciutat de Mallorca 2 d'octubre 1935.—El Secretari del Jurat,
Joan Pons.

ACTA DE LA FESTA

A les onze i mitja del matí del diumenge dia vint d'octubre de mil noucents trenta cinc, es reuniren en el despatx del senyor Alcalde de Palma, a les Cases Consistorials, amb el Sr. Alcalde, D. Lluís Ferrer Arbona i els gestors Srs. Nadal Comas i Pau Alcover, els membres del Jurat dels Jocs Florals de Mallorca 1935, D.ª Maria Antònia Salvà, Presidenta amb els vocals Mn. Llorenç Riber, Josep M.ª Tous i Maroto, Agustí Calvet, Miquel Ferrà, i l'infrascrit secretari, mancant-hi sols D. Joan Rosselló de So'n Forteza que no hi pogué assistir; D. Josep Sureda i Blanes i D. Guillem Forteza en representació de l'Associació per la Cultura de Mallorca, de la qual és President el primer, i des d'allà tots plegats, en diversos automòbils i precedits dels macers de l'Ajuntament i guàrdies municipals en uniforme de gala, es dirigiren al Teatre Principal, que estava ja ple de gent i presentava un magnífic aspecte.

Installats a l'escenari, decorat amb domassos vermells, en els respectius llocs, l'Ajuntament i els senyors representants de l'Associació organitzadora a mà dreta del tron destinat a la Reina de la festa, i el Jurat a mà esquerra del mateix, a les dotze en punt el Sr. Alcalde pronuncià les paraules de costum: "S'obri la festa". Seguidament la Presidenta del Jurat, D.ª Maria Antònia Salvà passà a llegir un breu parlament, acabat el qual i apagada l'ovació amb que fou rebut, Mn. Llorenç Riber llegí el seu discurs, el tema del qual fou el llibret de *Poesies* de Mn. Costa i Llobera, de 1885, discurs que fou també largament aplaudit.

S'aixecà després l'infrascrit secretari a llegir la Memòria, i seguidament el títol de la composició premiada amb la flor natural, que, oberta la plica corresponent, resultà ésser del Sr. Guillem Colom i Ferrà, a qui, un cop presentat a l'escenari i enmig de grans aplaudiments, lliurà la Presidenta la Flor, que era un ramell de nards amb una llaçada amb els colors de la bandera mallorquina amb la inscripció: "Jocs Florals de Mallorca, MCMXXXV". Acompanyat del Srs. Calvet i Pons, i precedit dels macers, anà el poeta

premiat a fer-ne ofrena a la Reina de la Festa, a la qual acompanyà del braç al tron presidencial enmig de gran expectació i aplaudiments del públic. Mn. Ll. Riber declarà proclamada Reina de la Festa la Sta. Gràcia Salvà i Font, i passà el Sr. Colom a llegir la seva composició.

Seguí després, l'infrascrit Secretari, la lectura del veredicte, resultant els diversos premis, un cop obertes les pliques respectives, i cridats els autors, atorgats en aquesta forma: Primer accèssit a la flor natural: n.º 81, *Cançó de l'amor nova*; lema: "Plains-la, son triste amour a passé comme un songe..." d'autor desconegut, havent-hi un paper en blanc dins la seva plica. Segon accèssit a la flor: n.º 49, *La Dama blanca*; lema: "Febre", de la qual resultà autora la senyora Joana Martorell, que es presentà a recollir-lo.

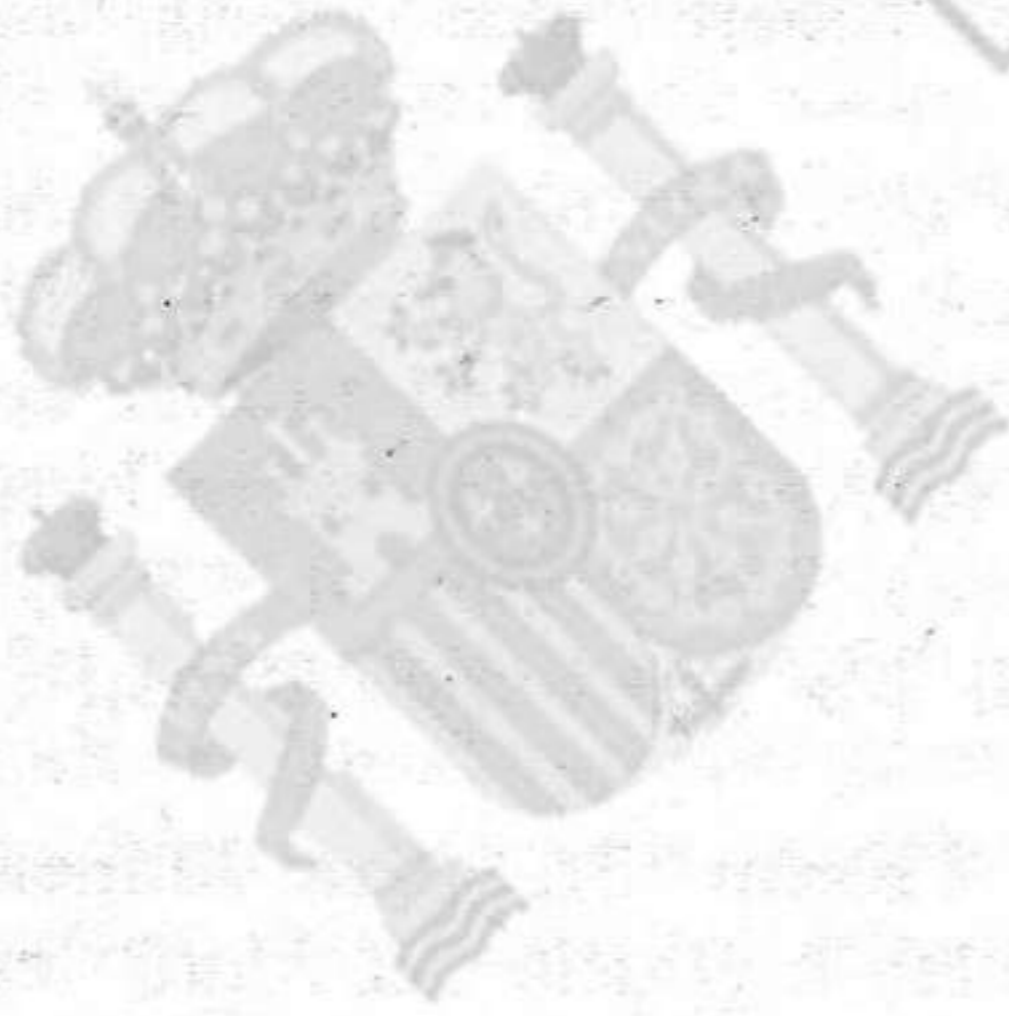
Englantina: al n.º 89: *El bosc profanat*; lema: "Et ton bois ne sente jamais la flamme sacrilège!" (Ronsard), del Sr. Miquel Forteza, que pujà a llegir-la. El primer accèssit a l'Englantina, al n.º 17: *La cançó de les aigües*; lema: "Unde loquaces limphae desiliunt tuae" (Horaci, III, Od. IX), del Sr. Damià Canals, de Sóller, que es presentà. El segon accèssit, al n.º 55: *Mallorca Catalana*; lema: "La visió del Rei En Jaume", del Sr. Albert Piera i Serís, advocat, de Barcelona, que no es presentà.

La Viola d'or i argent al n.º 107: Soliloqui de Primera Comunió (de Dues poesies religioses); lema: "Jesús i Maria", del P. Rafel Ginard i Bauçà, d'Artà, que pujà a llegir-la. El primer accèssit a la Viola, al n.º 14: *Santa Maria de la Neu*; lema: "Tota hermosa", de Mn. S. Guasp, que no es presentà i el segon al n.º 27: *Esperant la nit*; lema: "Quid de nocte?" de Mn. Bartomeu Guasp i Gelabert, que tampoc no es presentà.

Premis extraordinaris: el de l'Excm. Sr. Joan Manent, Governador Civil de Balears, al n.º III: *L'Oració del Matí*; lema: "Ave Maria", del Sr. Manuel Andreu i Fontirroig, que pujà a llegir-la; el de l'Associació per la Cultura de Mallorca, al n.º 34: *Camí de l'Amor*; lema: "Sol una donna veggio" (Petrarca), del Sr. Miquel Dolç i Dolç, de Santa Maria del Camí, que fou llegida pel seu autor; el de "La Nostra Terra" al n.º 9: *Les petites solituds*, sense lema, de Mn. J. M.ª Cerdà i Montaner, que la llegí també; el dels "Atlots de Muntanya", al n.º 118: *Triptic amorós*; lema: "Contrallum", del Sr. Angel Pons i Guitard, que es presentà i la llegí; el dels "Amics de l'Art Popular" al n.º 42: *Estampes de festa*; lema: "Cigales i xeremies", del Sr. Sebastià Llopart i Aulet, que es presentà

igualment a llegir-la; el de la "Caja de Ahorros y Monte de Piedad de las Baleares", al n.º 109: *Dins el Santuari*, (de Cròniques d'amor); lema: "Vida, dolçura i esperança nostra", del Sr. Miquel Duran, d'Inca, que es presentà, i la seva poesia fou llegida per D. Josep M.ª Tous i Maroto; el del "Fomento Agrícola de Mallorca", al n.º 1: *De Castellitx*; lema: "Amor de la Natura", de Mn. Bartomeu Guasp i Gelabert, que no es presentà; i finalment, el de la Banca March, al n.º 54: *Setembre dins la ciutat*; lema: "Season of mists and mellow fruitfulness" (Keats), del Sr. Guillem Nadal i Blanes, que no es presentà.

Seguidament el Sr. Agustí Calvet passà a llegir el discurs de gràcies, que fou llargament aplaudit, i després el Sr. Alcalde pronuncià les paraules de ritual: "Ha acabat la festa", essent les dues i set minuts del capvespre. De tot lo qual, i d'haver estat inutilitzades les pliques corresponents als treballs no premiats, estén per memòria la present acta, que certifica, El Secretari del Jurat: JOAN PONS.

Parlament de Maria Antonia Salvà

Exm. Sr., Senyores, Senyors, Amics:

NO seria aquest segurament el meu lloc —no ho seria estat mai, però menys en el dia d'avui—, si no es tractàs d'una afirmació pàtria ben pura, lliure de tota sofisticació, basada com és natural en la llengua dels avis que ve a ésser el patri fonament, i que mai no serà prou enaltida ni prou estimada.

Era jo ben nina quan m'arribà—per les orelles, no pels ulls, perquè aleshores encara no llegia coses d'aquestes—, la frase amb què un dels nostres Mestres, crec que En Tomàs Forteza, encapçalava un dels seus treballs sobre la llengua materna. La frase era la següent: “Es rica, és dolça, és flexible i és *nostra*.” No calgué més; aquells mots, encastats per a sempre en el meu cor, tingueren la virtut taumatúrgica del “Alça't i camina”; i amb passa més vacillant o més ferma, m'he moguda sempre dins el cercle regaladíssim de la llengua pàtria. Cada triomf obtingut per ella, ha estat per a mi una festa íntima com la de qui veu restaurar-se per graus el llustre ja decaïgut d'una avior preclara. Si se n'ha fet de camí en poc temps! Tots hem pogut veure com han estat obertes volenterosament a la nostra llengua, abans viltinguda, les portes dels centres intel·lectuals estrangers. Tots recordam —o almenys haurem sentit parlar d'aquell Congrés Internacional de la mateixa veritable festa apoteòssica celebrada a Barcelona l'any 1906. Hi ha llavors la magna edició de les Obres de Ramon Lull, i posteriorment les diferents edicions catalanes de la Bíblia, la fundació Bernat Metge, l'Obra del Romancer popular català etc. etc. Tot això sens parlar de la replega de mots per l'Obra del Diccionari començada pel nostre Marian Aguiló, represa amb tant d'entusiasme per Mossen Alcover i duita a terme per la Secció filològica de l'Institut d'Estudis Catalans, a les llibretes mensuals de la qual em cap la satisfacció d'haver portat jo també, a còpia d'esforç i de voluntat, un regular contingent de paraules, de modismes locals, de tradicions

i de corrandes mallorquines, cooperant potser, a mesura de les pròpies forces, al triomf definitiu —reservat als nostres dies i a l'Il·lustre Fabra—de la unificació de la llengua escrita, que tant ha de contribuir a la consolidació i expansió de la mateixa.

Pocs seran ja en el dia—si és que encara en resti qualcun—els escriptors catalans que no siguin conscients de que poden i deuen servir-se en les obres llurs de tots els materials del propi idioma mentre sien legítims, sense confinar-se dins el cercle estret de la pròpia encontrada; prou ressortirà en l'estil de cada u la saba del terreny, però serà per accentuar la seva personalitat amb l'aire de família, que ens guanya involuntàriament les simpaties.

Així que jo, tan partidària com som de la unificació del llenguatge *escrit*, ho som en el llenguatge *parlat* de servir fidelitat a la pròpia vila, o *llogaret* si es vol. Uniformar la llengua parlada, si fos possible (que no ho serà mai), seria fer-li perdre el seu principal encant; aquella varietat de mots i de tons que ens fa distingir tot d'una si el qui ens parla és insular o del continent, si és del pla o de la muntanya, i que ha fet dir amb tanta justesa al mateix Maragall:

“Nostra parla suau que s'acolora
amb mil reflexs a nostres valls semblants,
d'uns als altres és prou entenedora...”

Tots ens obrim els braços quan ens diem germans.”

I com sia de reconfortant aquesta germanor creada per la llengua mare, que ho digui qui hagi tingut ocasió de parlar-la—per qualsevolencontre insospitat—enllà dels límits de la pàtria comuna. Que ho diguin tants d'actes com aquest que estam celebrant, que ens han aportat adesiara il·lustres personalitats catalanes, com en aplec familiar, dins aquesta illa nostra guanyada pel cavalleresc Rei En Jaume.

* * *

Ara, per acabar, deixau que us reciti unes breus estrofes inèdites que resumeixen la meua vida i que us podran donar a entendre com me sent agraïda a l'elecció que s'ha fet de la meua persona per ocupar aquest lloc d'honor, atenent a la sola cosa que en mi pot suplir tots els mèrits que em manquen: l'amor desinteressada i mai no desmentida a la nostra llengua i a les nostres lletres:

L'ABELLA

Somniant somniant ma vida hauré passada
volant pel vell pinar i per la flor del bruc;
ma tasca ha estat només d'abella enlluernada
o closa dins el buc.

Romeu de vesta humil, captaire qui pidola
l'almoïna a cada mas que troba en son camí,
aixís he resseguit de grat la farigola,
la menta, el romaní.

I tots per un moment m'han perfumat les ales,
i el sol meravellós encís d'aquell moment
m'ha fet esborradís l'encís de plers i gales,
robant-me tot l'esment.

Grat sia a l'aire, al sol que m'han donat coratge,
ara que del silenci sent que m'arriba el torn
i és hora de plegar, finint mon romiatge,
el remoreig del jorn.

Ma bresca fora temps fóra enutjosa cosa;
la nova gent d'avui daleix una altra mel...
L'abella—tant se val!—pel cart i per la rosa
trobà camí del cel.

MARIA ANTÒNIA SALVA

DISCURS DE MN. LLORENÇ RIBER

TOT just acaba de fer cinquanta anys. A mitjan octubre de l'any 1885, un bell i jove hereu, doblat de poeta, abandonava les volgudes muntanyes, poblades de pins i de romanins, deixant enrera esperances i somnis. Ah!, i una altra cosa que deixava enrera: una cabellera de llum, com un estel que cau, i una cantant auce llada de versos. La seva joventut com un ull de font, en venir l'abril, havia esclatat en melodies fresques. I tot aquell collar de perles sonores l'havia deixat tancat, dins un escrini preciós, davall un títol que quan és legítim sempre irradia llum. *Poesies*. El volumet de poesies de Miquel Costa i Llobera sortit a les daurades darreries d'aquell any d'esplet, era l'estoig de nacre en què aquell polent hereu, dòcil als destins novells, tancava tot el tresor dels seus sommis; era la caixeta de sàndal en que deixava recluses totes les confidències porugues de son cor matinal, abans que el minyó muntanyenc abandonàs les riberes pàtries, per anar-se'n a la Roma capitolina i papal, Reina de la Història i Mare dels auguris i dels sacrificis.

Cinquanta anys! Gran espai de la vida humana. Massa són els llibres que moren de paràlisi infantil. Per això és que quan un d'ells ha superat aquest estadi i devorat aquest cós, i gaudeix d'una virilitat robusta, és ben just que se'n faci festiva commemoració, i que tots aquells als quals el llibre fou amic en festegin la celebrat com en l'aniversari d'un bateig o com en la refermança d'unes nocés.

Ha arribat l'hora de tornar a obrir la capseta avara i de sospesar l'or antic i repassar els vells joiells i de fer-nos joves altre cop repetint la lectura amiga i de fruit dues vegades de l'emoció mateixa. I posat que una lectura no és més que un bell passeig damunt el braç d'un altre, ara ens lleu de tornar a penjar-nos d'aquest mateix braç, per veure i per sentir si encara té la ingràvida lleugeresa d'una ala, si és suau i blan com aquell carro de roses en què ens vàrem embarcar, com l'Armida del Tasso, cap a paisatges em-

paradisats. I és cosa difícil sortir en bé d'aquesta prova. Moltes coses duen els anys en pujar; però en davallar se'n duen més encara. Aquests cinquanta anys passats, què se n'han duit de l'obra del cantor de Formentor? Jo aquests dies, com un lector extern i novell, he obert el petit volum cinquantenari. I contrastat amb el gust i el sentiment d'ara, vet'ací lo que he trobat en aquest fascicle nascut quan jo tenia (com deien els llatins) les ungletes tendres i començava a parlar amb mitja llengua.

¿Voleu que us definesca la musa de Costa i Llobera, tal com ara se m'apareix, mostrant la gentil cara honesta, sortint del mig d'aquelles fulles? Ho faré i no amb paraules meves, sinó amb la delicada imatge d'un poeta que Costa i Llobera amà. L'assimilaré a Laura, l'amada del Petrarca:

*Sotto biondi capei canuta mente,
frutto senile in su'l giovenil fiore...*

Sota rossos cabells, una pensa cana; i un fruit madur sobre una flor d'adolescència.

Aquest volumet gentil ja va ésser el fruit d'una joventut meditativa. La vellesa no és el nombre dels anys que la computa, diu la Sabiduria; el seny de l'home, això és la canície i l'edat, de la senectut, és la vida immaculada.

Anima germana d'aquella quasi incorpòria i misteriosa Dona que amava Ausias March, i la pregava d'agenollat com a una Santa dient-li en una amorosa lletania de dues soles invocacions: *Lliri entre carts i Plena de seny*; era l'ànima d'aquell donzell pollensí somniador, urna de silenci que sortia tots els jorns a fosca blava, a ungir-se, com d'un rou, de poesia i de malinconia. Es l'hora del festeig. Sentiu aquelles passes lentes que, com l'íctus d'un vers, ritmen el silenci? Són les seves. El poeta acut a la cita, puntual. No fa gaire que el so de la campana, que és el sagrat aroma de l'ermita, rabejà d'amples gotes d'argent la vall de Ternelles. L'àngel del cap-vespre ha pujat al cel, deliquiós, com el fum de les sitges, pel camí més llarg, amb les ales cansades. Els poetes surten quan els aucells callen. Els amants se troben quan les llars s'encenen. És l'hora del festeig. No compareix l'Amada. No. L'Amada no compareix. Escoltem la queixa del poeta, amarada d'una dolça voluntat de plor:

Quan la nit amb son misteri
encisa serres i valls,

i el pastoret solitari
 sent que és l'hora de l'espant;
 quan les muntanyes escolten
 parlar en somnis la mar,
 i alguna estrella caiguda
 se perd dins l'immens espai;
 quan la flor somniadora
 bada son calze nevat
 i beu rosada i aixeca
 son aroma virginal;
 llavors a voltes, confusa,
 llunyana te veig passar,
 reina blanca de mos somnis
 que del cel no baixaràs...

No baixarà mai del cel la Reina blanca dels seus somnis, i tota l'obra del poeta serà la persecució de aquesta Amada inasssequible. La cercarà per la vall llunyana amagada en el cor de l'alta serra, on no hi ha res que trenqui la cristallina quietut:

Quan l'ànima cansada
 se troba en les converses de la vida,
 la poesia amada
 cerca en la vall que a son amor convida.

I de la fresca foscura de la vall, pujarà a l'altura; i allà dalt, damunt lo front de la serra, que casi toca el cel, l'invocarà amb clams més forts i més imperiosos i més immediats:

Poesia, poesia,
 verge dels càntics divins,
 amor de l'ànima mia,
 germana dels serafins,

vina ja: l'hora sagrada
 en que parles a mon cor,
 ja escampa sa llum daurada,
 damunt lo dia que's mor.

Ja, entre les veus de misteri
 que s'aixequen de la mar,
 la remor de ton salteri,
 oh verge, sent ressonar.

Vina ja; i damunt la serra,
sols a davant del Senyor,
cantem amb cels, mar i terra,
l'himne sagrat de l'Amor.

Però no; l'himne sagrat, l'himne de la pàtria, no es pot cantar en terra d'estrangeria. L'Amada d'En Costa era un inexorable diamant: bellesa tota intel·lectual, gairebé teològica, germana de la dantesca Beatriu, verge forta d'aquelles que mostren als poetes el Paradís, obert en forma de rosa blanca. Tal vegada la soletat en que el deixà la Verge esquiva i fugitiva, féu que la tendror de la galta adolescent se cremàs amb l'aigua-sal de la primera llàgrima.

I concebé, aquell dolç poeta del crepuscle, un incurable defalliment:

Com la llarga acompanyada
d'un mort que passa endolada
tot callant,
així mes hores perdudes
també endolades i mudes
van passant.

Passen iguals que es confonen;
dins un abisme s'afonen
de tristor;
d'allà sortiran un dia
per mostrar-te, ànima mia,
sa buidor...

Senyor, que amb mà beneïda
de la mort fas brollar vida
per amor,
desperta el cor, que ja és hora:
un cor que canta o que plora
viu, Senyor!

I l'ànima ferida i trista; i l'ànima dolça i púdica, va acopar-se dins si mateixa, va replegar-se com dins un convent tancat. I començà a escoltar la seva vida interior. I com sobre la freda blancura d'un marbre de sepulcre, va escriure el que podia ésser el seu propi *Epitafi*:

Visqué... Dins l'ombra augusta de sa vida
ningú hi va veure sinó l'ull de Déu;
i el món lleuger, que de lo gran s'oblida,

s'oblidà d'aquell cor que no era seu.
 Sofrí... Les dolces llàgrimes, filtrades
 d'aquella vida en los secrets fondals,
 fabricaren, caiguent purificades,
 tresors de meravelles virginals,
 Així, dins coves on sols Déu habita,
 les gotes d'aigua, com a plors caiguent,
 fan obres de bellesa mai descrita:
 temples de l'Esperit omnipotent...

Però, qui pensa a morir-se als vint i dos anys? A vint i dos anys només es moren aquells que volen. I la reacció de l'edat fou magnífica. El poeta se sap jove; sent com li repennen els desigs; i els seus desigs són àguiles molt altes:

No sé quin desig sens mida
 del fons del cor m'ha brollat;
 no sé quin somnis me'n duen
 tot sol, ribera de mar...

Ribera de mar l'hi duien l'instint obscur i indeclinable que li havia de dictar el *Temporal*, aquell *Temporal* esculptòric que té l'adusta grandesa impressionant que tenen aquells caps fumats de la costa pollensina, el *Temporal*, poesia monolítica llavorada en un diamant negre. Ribera de mar, li duia l'instint migratori que tenen els aucells que neixen amb les ales més grosses que el niu. I a l'encalç de les veles blanques, i a l'encalç de les oronelles, llançà el poeta les joves ambicions alades:

Ah! Damunt aquesta platja
 jo sempre, sempre romanc;
 i aquesta terra és tan curta!...
 i el món tan ample, tan gran!...

I el jove consirós medita i madura una fuga que li sembla una infidelitat:

Perdona, pàtria, perdona;
 mes, per veure i corre espai,
 lluny de tes costes sagrades
 voldria fugir volant!

Benaventurada fuga, infidelitat benaventurada que li mostrà més amples horitzons i li donà la senyoria total de si mateix. I alçat el poeta d'aquella depressió, amb ressurrecció poderosa, ja exempt d'ansies allanguides, troba el pensament fort i l'accent ro-

bust i el vers marmori i el llenguatge net i clar i transparent com l'ambre. I ell que havia cantat el novembre i la corona de semprevives, ja canta la primavera i l'abril.

Res com tu en aquest món, oh Primavera!
Mes no..., jo sé un abril que al teu s'avança:
l'abril d'un cor que creu, ama i espera!

I el poeta suau porta el seu abril al peu d'una ruïna; i s'asseu a interrogar un claper de vellesa mil·lenària. I aquest claper de mil·lenària vellesa li parla amb una calma, que recorda la calma amb què l'olivera mallorquina, tan vella i tan tranquil·la, se deixà interrogar per un altra gran poeta:

Salut, claper de bàrbara grandesa,
que atreus lo pensament!
¡Salut, oh fita del vell món despresa,
que dels segles afrontes la corrent!

Com és grat a mon cor, que el viure mida
només amb son batut,
venir a veure't, contemplar ta vida
que el compte de centúries ha perdut!...

I hi va sovint el poeta jove a rependre aquest diàleg amb el monument que ha vist passar la història; perquè allà on pareix que el temps ja no fa via, pren millor la volada l'esperit.

Feliç assaig de vol primerenc, aquest, per a volades més amples. Encara ens restava veure quina amplària d'espais era capaç d'abraçar el voltor de Formentor si obria les ales de punta a punta.

Mon cor estima un arbre: més vell que l'olivera,
més poderós que el roure, més verd que el taronger,
conserva de ses fulles l'eterna primavera
i lluita amb les ventades que atupen la ribera,
que cruixen lo terror...

Tot aquest cant és una protesta contra la depressió primera. ¿Que la flor enamorada no guaita per ses fulles; ni la font prima va a besar ses ombres? Però Déu li consagrà la testa quasi sacerdotal i la hi unguí d'aromes i li donà la mar per font i per trono l'esquerpa serralada:

Quan lluny, damunt les ones, renaix la llum divina,
no canta per ses branques l'aucell que encativam;
lo crit sublim escolta de l'àguila marina,

o del voltor que puja sent l'ala gegantina
remoure son fullam.

Del llim d'aquesta terra sa vida no sustenta;
revincla per les roques sa poderosa rel.
Té pluges i rosades, i vents, i llum ardenta,
i, com un vell profeta, rep vida i s'alimenta
de les amors del cel.

Arbre sublim! Del geni n'és ell la viva imatge;
domina les muntanyes i aguaita l'infinit;
per ell la terra és dura, mes besa son ramatge
lo cel que l'enamora, i té el llamp i l'oratge
per glòria i per delit...

Per pujar tan amunt, el poeta ha anat per volteres; l'antítesi l'estimula; un parallelisme quasi bíblic el conforta; a l'acció succeeix la vencedora reacció; i sempre damunt l'ona amarga i aplanada hi fa volar l'alegre vel d'escuma, i sobre el negre abim hi arbora la blanca bandera de l'*Excelsior*!

L'any 1876, el *pussillus grex* de lullistes mallorquins, acabdillats per l'Arxiduc Lluís Salvador d'Àustria a l'agrest paratge de Miramar, celebraren el sisè centenari de la fundació del Col·legi de llengües orientals, afollat miserablement abans que d'aquell niu en sortissen les missions apostòliques que se n'esperaven. Com en una cort d'amor trobadoresca, acudiren tots els poetes nostres a festejar aquell bell boscatge i aquella bella font i aquella cova secreta i aquella fundació apostòlica que és sobre la mar. No més un n'hi mancava; però aquella bella assemblea era presidida per l'Absent. L'absent era En Costa; però present a tots i a tothom amb aquell buit que en una constel·lació hi deixa una estrella. Per aquella ampla Castella, planura quasi equòrea de terres rogenques, del color de la pell de la lleona, d'on emergeixen les blaves ones petrificades que posava Velázquez per límits dels seus paisatges divins, pedres que tenen la ingravidesa de les tortes i sorreres fumaroles, el poeta somniador i enyoradís bressolava en la seva imaginació mediterrània, com si fossen vaixells amb grans veles, plenes d'aures saturades de pinar, tot aquell superb estol d'estrofes pindàriques que posà en el llibre sota el títol de *Miramar*. Sense minva i sense injúria de ningú, dec haver de dir que aquell cant rutilant guanyà els ulls de tothom, com una foguera dins la nit. ¡Quin alegre embat marí mou i aviva la navegació de la bella flota mediterrànea! Però el

poeta, en la seva modèstia incorrupta, se pensava que no enviava res; se pensava enviar només aquell brot de romaní cullit de les muntanyes natives amb què el poeta de Pollensa anà sempre pel món:

Germans: quan per la festa pugeu a l'ermitatge,
 esfullareu en terra, davant la santa imatge,
 lo ram que us he enviat:
 per un ramell de festa bé veig que no valdria;
 deixau només que caiga la pobra flor mustia
 a dins lo lloc sagrat.

Quan sentireu alegres lo so de la campana,
 pensau que vos esmenta dins terra llunyedana
 un cor de mallorquí...
 Beveu per mi les aigües d'aquella font de vida,
 i aquella cova santa, set voltes beneïda,
 besau, besau per mi.

Si enmig de tanta glòria i de bellesa tanta
 senti lo cor remoure la febre sacrosanta
 que abriva el pensament,
 davant la mar immensa que els himnes grans inspira,
 germans, cantau llavors lo que no diu ma lira,
 lo que mon cor present...

I lo que presentí el seu cor llunyà fou una visió de Ramon Lull d'aquelles que ara en diuen *totalitàries*, amb un mot que Mossen Costa no hauria emprat mai, perquè hauria repugnat al seu segur humanisme. El Ramon Lull de les passions immenses, el Ramon Lull apòstol d'amor i procurador dels infeels, l'ermità del Blanquerna, l'Amic de l'Amat, el poeta inefable ressurt vigorós i gran d'aquelles magnífiques glopades candents:

Oh Déu, quantes vegades a l'hora de bonança,
 que al cor dóna tristesses de mística enyorança,
 i a les muntanyes ombra, i pompa a l'occident,
 d'allà contemplà el Savi lo sol que se ponía,
 i dins un cel més fondo baixava i se perdia
 lo sol del pensament!

I a l'hora misteriosa, dels esperits amada,
 quan parla com en somnis l'abisme dins la nit,
 d'allà contemplà el Savi lo cel i l'estelada,
 i amb l'ànima extasiada
 sentí damunt la terra l'esglai de l'Infinit!...

Damunt aquesta ampla envergadura dels versos alexandrins, grans veles per molt de vent, grans ales per molt d'espai, com volava a pler, la seva Musa! Aquests que hem llegit rutilen de diamantines claretats, com ones tocades de sol en dies de llevant alegre. Però uns altres en té, que sembla que el poeta els va teixir a l'ombra amb robes manlevades a la nit. El títol diu: *Tenebres*. I ho són: tenebres místiques com aquelles amb què s'envolupava el sant poeta de la *Noche obscura*, Sant Joan de la Creu. Tot sol, obscur, davall la nit, per l'ombra que no arriba a vèncer l'elèctrica ciutat de Babel, el poeta eixordat per la cridòria monstruosa que creix, com una torre, dins la tempestat i casi engruna la terra, entra dins un temple buit, en cerca d'una estrella, i la hi troba: la llàntia de l'altar. Aquesta bona invenció, aquest *Eureka* diví, el poeta el situa dins un fons de fosques misterioses, com aquelles en què el pintor que sabia fer més belles les tenebres que la llum, dins una vivent palpitació d'ombres amaga, en el castell d'Emaús, el misteri pasqual de la partió del pa.

I encara una altra gran poesia té En Costa, imposant per la seva tenebra formidable: és *L'Harpa*, poesia solitària, forta, fosca, profética i com una campana de ressonant. L'amor de pàtria li havia inspirat aquell idil·li trist del brot de romaní estret dins la mà convulsa del naufrag captiu. Però aquest era l'amor, diguem-ne, folklòric de la pàtria petita; era massa petit per un poeta que tenia la veu tan gran, tan gran que pogué fer rodolar aquels cantals de música profunda i de més profunda suggestió que són les quatre immenses estrofes de *L'Harpa*. Aquells quatre oracles, enmig de la poesia cridanera i plena de menaces buides i de vent enmig de canyes, caigueren solemnes com a batallades, enmig d'un silenci impressionant. Els granots callaren i tothom es preguntava quin era el misteri del Castell, besat per la lluna freda.

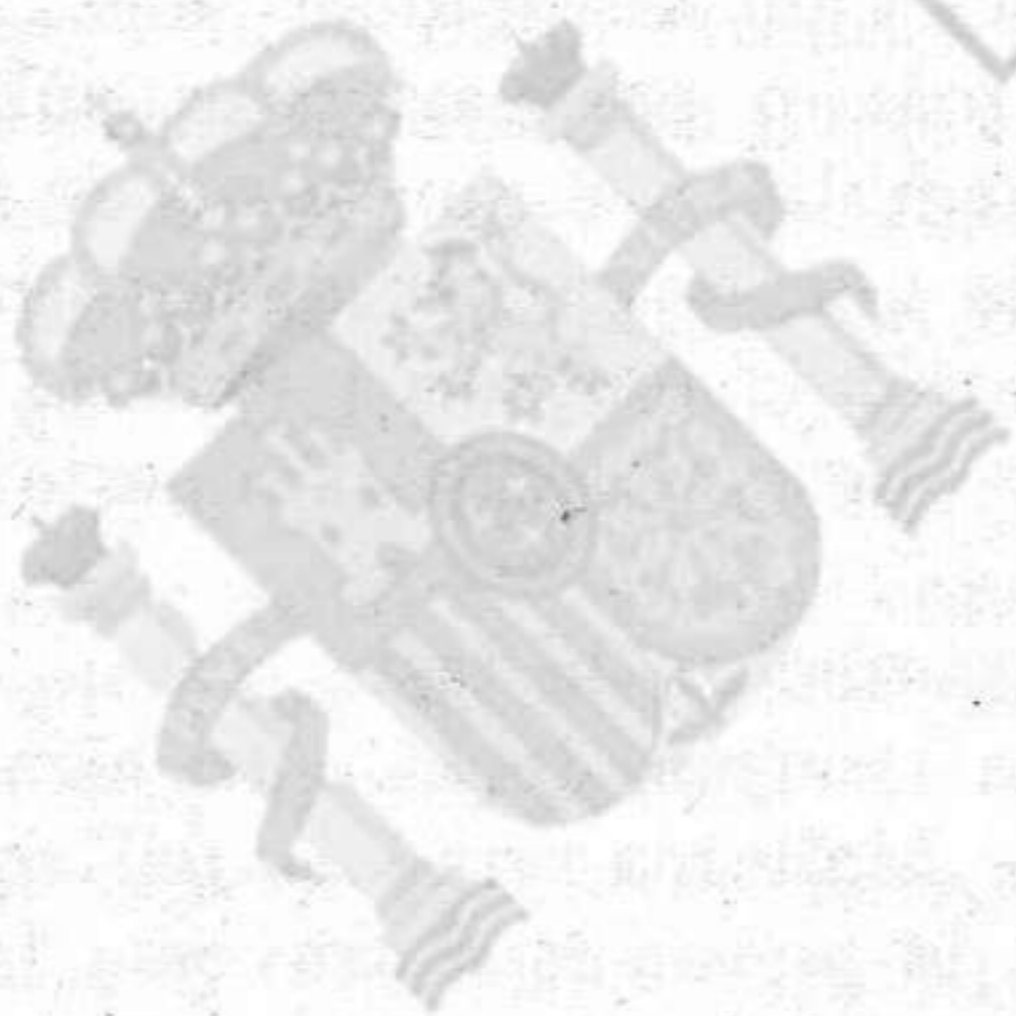
El misteri del Castell romàntic animat per l'harpa que sonava la princesa trista; ací el tenim explicat en aquest aplec. Els aucells que aletejants sortiren de dins les mans de la princesa blanca han fet nius novells i han seguit refiletant els càntics què som venguts a escoltar. Era per inquietar realment, l'enigma amb què la profecia se tancava. Els enigmes, com els fantasmes, sempre amaguen els peus i el cap:

I ningú sap, ¡ai Deu! fins a quina hora,
durà el ressò de l'harpa.

El profeta mateix n'hagué, anys després, de donar l'exègesi en una poesia que té el goig ocellívol d'una albada. Va titular-la *Poder del Cant*. És el poder d'aquest Cant el que ara aquí ens congrega en festa. Com en la tragèdia grega, l'estrofa és *l'Harpa* i l'antistrofa és el *Poder del Cant*. Esperau un moment només i veureu pujar ací dalt a asseure-s al trono la Princesa blanca.

LLORENÇ RIBER

MINISTERIO
DE CULTURA

MEMÒRIA DEL SECRETARI

Excm. Sr., Senyors:

LA tradició dels jocs florals a Mallorca és curta, però no ingloriosa ni estèril. Vuit o nou vegades se n'han celebrat en el que va de segle, i sempre han servit per donar públic i brillant testimoni de l'estat de les lletres mallorquines en el seu dia. Els nostres noms més il·lustres, agermanats amb altres grans noms de Catalunya, han pujat a aquestes mateixes taules a recollir-hi premis, o a expandir des d'aquest lloc el magisteri de bellesa de la seva paraula. I la paraula viva dels grans morts, honor del nostre simbòlic Panteó, i la música de les cançons d'altres dies, ha estat recollida sempre amb el respecte màxim per part d'un públic que, per més allunyat que ens pugui semblar a estones, no es sent mai del tot extern ni oblidatís d'aquells qui, en córrer darrera la glòria, en donen a la llengua per aquell públic parlada i exalten els sentiments i els afectes més íntims que a l'escalf d'aquesta llengua s'arredossen.

I així ha d'ésser, si Déu vol, també en la festa d'avui. No pertoca al Jurat de ponderar, en una contesa de la que fóra jutge i part, l'estat actual de les lletres a Mallorca, traduït pel balanç literari d'aquesta festa. El corrent de poesia que travessa la nostra illa de la Renaixença ençà, ha tengut brolls altíssims, que és un secret de la Providència si han d'ésser mai més igualats o superats. El que ens interessa, però, primordialment i sobretot, és de constatar la persistència del corrent no estroncat, l'existència de la deu no eixugada, i que seguint la correntia del temps avall, cascada opulent o gorg encalmat, torrent sonorós o siquiola humil, la veu de la poesia segueix traduïnt l'essència immortal d'aquesta terra nostra beneïda. Sia així sempre, i que les floracions parasitàries no entelin ni ofenguin mai, al llarg del corrent, la transparent puresa innata, la divina simplicitat de les limfes autòctones.

Deia just suara la nostra Presidenta, en uns mots que no li podríem admetre en el que pretenguessin tenir de retirada, que
la nova gent d'avui daleix una altra mel...

Es cert que, en poesia com en tot, els gusts canvians i varis van per camins diversos, i que la moda imposa a voltes, sobretot als joves, per millor lo més nou, la fugaç realització d'un tombant efímer. Mes tanmateix, en el fons, com innúmeres les abelles i innúmeres i diverses les flors, també la mel de poesia és única.

Ben lliure de tot prejudici d'escola i manera, s'ha afanyat per cercar-la el Jurat entre les 120 composicions—nombre eloqüent i no discrepant de certàmens anteriors—, presentades a concurs; i creu haver-ho realitzat amb una tasca fàcil, que sotmet, segur d'obtenir-la, a la vostra ratificació.

Premi d'honor i cortesia, la Flor Natural, és concedida a la composició n.º 103, *Els camins de l'amor*, que congrià tot d'una al seu volt la unanimitat de parers, guanyats per la gràcia que deixa endevinar la destresa d'una mà capaç d'apresonar en unes estrofes breus, de remota ascendència gongorina, sense dilapidar-lo, el polsim d'or que illumina sovint les ales de la nostra cançó popular.

Entès amb flexible latitud, no il·lícita ni sense precedents, el concepte d'Englantina, se n'anà aquesta unànimement també a la composició n.º 89, *El bosc profanat*, que canta amb nobles i amples estrofes de factura perfecta, un tema d'innegable grandesa poètica.

Pel que fa a la Viola d'or i argent, en concedir-la al n.º 107, aplec de *Dues poesies religioses*, i a la primera d'elles, el "Soliloqui de primera comunió", tenim consciència d'haver premiat la poesia de més entranya religiosa i la més ben feta i més nova d'entre les possibles violes presentades.

Acompanyen en el veredict, als esmentats tres premis ordinaris, mitja dotzena d'accèssits. Respecte d'aquests, m'interessa fer constar en nom del Jurat que, el costum, que no és l'hora ni el lloc de discutir, de renunciar-hi bon nombre d'autors expressament, obliga a fer determinades reserves al significat estricte de l'accèssit com a peça immediatament inferior en mèrit al premi que el precedeix. Limitat extraordinàriament el camp d'atribució, hem cercat de premiar amb aquestes mencions, apart de reeixides realitzacions formals, els que jutjàrem per començos dignes d'encoratjament i estímul, dins una discreció singularment apreciable.

L'adopció, pels donants, del tema lliure en la majoria dels premis extraordinaris, ens facilità molt la feina del repartiment d'aquests,

amb el qual creim haver apreciat els caires diferents i el valor peculiar de las respectives composicions premiades. Dels premis amb lema assenyalat, el dels "Amics de l'Art Popular" se n'anà de dret al n.º 42, *Estampes de festa*, que entenguérem unànimement per digne. En canvi, l'ofert per la "Schola Libera Lullismi" ha hagut d'ésser declarat desert; i deixat sense adjudicar l'ofert pel "Casal Català" al tema: "Elogi de la Mediterrània", per creure el Jurat totalment mancada de mèrit suficient l'única composició, en prosa, que hi aspirava,

Sense adjudicar queda igualment, i és ben de doldre i digne d'aturar-hi un poc l'atenció, la Copa Artística oferta per la "Societat Arqueològica Lulliana" a la prosa literària. Certes precisions són aquí necessàries. Només 7 treballs en prosa tenia el Jurat entre les 120 composicions presentades. D'aquests set treballs, quatre s'eliminaven totsols: un per anar al tema referit abans; dos per tractar temes, d'història l'un i assaig d'estètica l'altre, més enllà dels límits corrents de la prosa literària; i el quart, per tractar-se d'una traducció clàssica que entenguérem podia assenyalar precedent, apart de no avenir-se del tot amb el concepte de treball "original" exigít pel Cartell. Quant als tres restants, no els creguérem mereixedors de la Copa, ni representació aproximada del to mitjà de la prosa mallorquina actual.

Ja l'any 1904, en els primers jocs florals celebrats amb nom de tals a Mallorca, es deia en la Memòria del Secretari: "Llargues consideracions podríem fer examinant aquest certamen en conjunt, principalment en lo relatiu a la preponderància manifesta de la poesia damunt la prosa..." Hem tengut certament de llavors ençà, i tenim encara, prosistes excel·lents. Amb tot, aquesta antiga preponderància del vers, obra de causes múltiples i perfectament explicables, convida a la reflexió. Que hi pensin tots els amadors de les nostres lletres, prenent-la com una invitació al conreu de la prosa, a la que resta lliure un camp immens que el vers no invadeix per res, i sense comptar amb la qual no podrem afirmar amb dret una literatura, ni consolidar definitivament les posicions, altíssimes, que ens conquistà un dia i les que ens segueix guanyant, la poesia.

I ara, senyors, suposat que, engrunada entre el ressò del discurs presidencial i l'expectació de lo desconegut, aquesta Memòria no pot aspirar a mèrit millor que al de la seva brevetat, ve't aquí, complet, el nostre veredict:

FLOR NATURAL

ELS CAMINS DE L'AMOR

Lema: "...*Dum fata sinunt, iungamus amores.*"

TIBUL

CANÇÓ DE L'AMOR PERDUT

—**D**IGAU-LI *que torn'*
a l'enamorat;
digau-li que torn',
que no l'he oblidat!

Mare, mare mia,
deixau-me que plor'
tan curta alegria,
tan llarg sobrecor.
Amor, flor d'un dia,
vingut tan dejorn,
qui així t'ha allunyat?
Digau-li que torn',
que no l'he oblidat!

Els jocs bé ignorava
de l'amor novell;
amb el llop jugava
creient-lo un anyell.
La mà que el domtava
prou haurà ensagnat!
Transida en retorn...
Digau-li que torn',
que no l'he oblidat!

Festeigs de vetlada
—cants de rossinyol!—,
dins ma nit callada
sols ara el mussol
fa la serenada...
Dol al meu entorn,
dol i soletat.
*Digau-li que torn',
que no l'he oblidat!*

Mare, quan la tarda
dins les ombres mor,
sols sent ara un plor...
—Són els grills, covarda!
—No, que és el meu cor!
I tenc feredat
i enyor el nou jorn...
*Digau-li que torn',
que no l'he oblidat!*

La gent bé em conhorta,
amics i parents;
sola amb mos turments
deixau-me o sóc morta!
I esper a la porta
que l'alba retorn',
amb el cor trencat...
*Digau-li que torn',
que no l'he oblidat!—*

CANÇÓ DELS DIES DE FESTA

—Caminet dels aucells,
blanc camí de la vila,
sonor de cascavells
a dins l'alba tranquil·la;

ahir tan ple d'oblit
i tan mut d'enyorança,
i avui ple de brogit
i obert a l'esperança;

o benaurat camí
dels bons dies de festa,
tot moll de serení,
tot fresc d'ombra xalesta;

guia'm a on l'amor
amb ànsia em demana;
porta'm a la que enyor,
las!, tota la setmana!

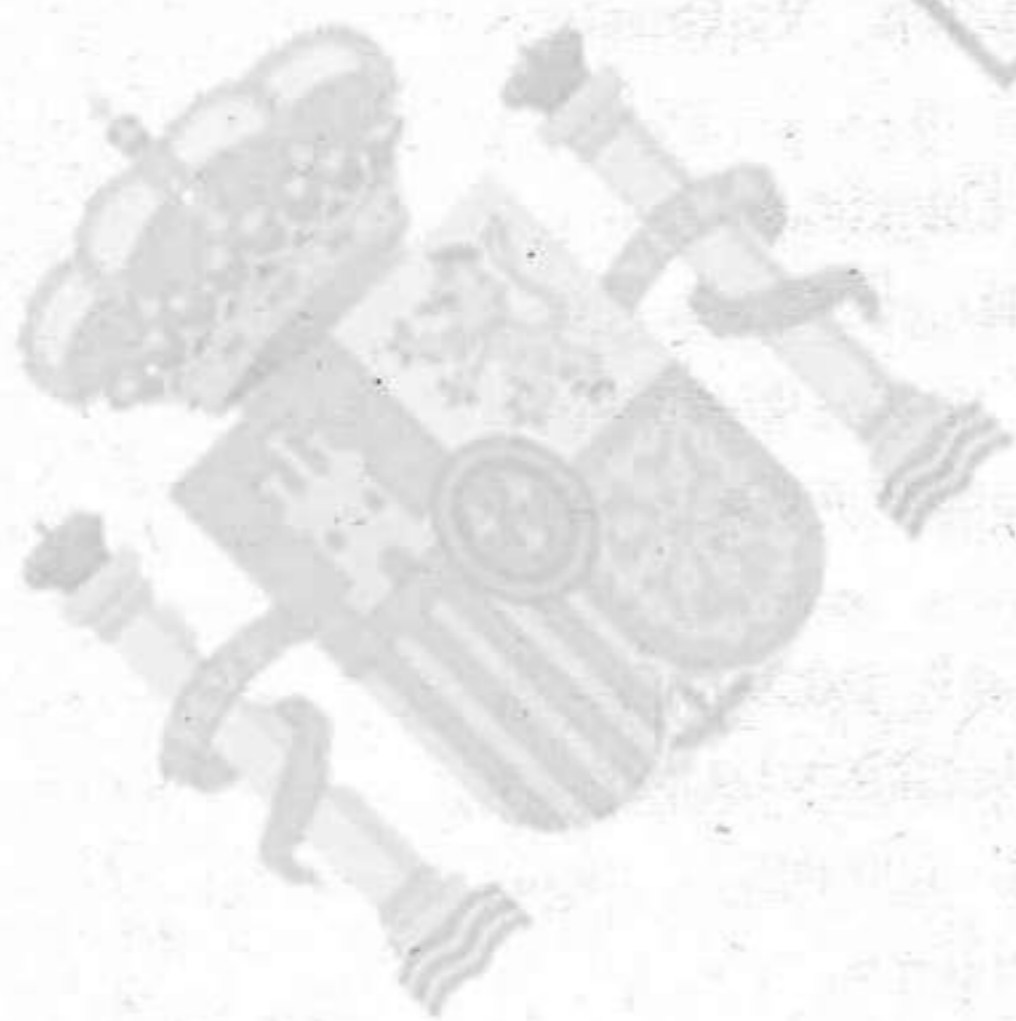
Tot guaitant al carrer
el cor prou l'endevina,
a l'ombra del roser,
vora la clavellina,

el ventall a la mà,
sobre el pit dues roses,
sempre a punt de contar,
amatent, tantes coses...

A punt d'obrir el cor,
que és horta regalada
dins on cola en fil d'or
sa veu tan estil·lada;

a taula, un tall lluent
de qualque síndria fresca,
un vi de bon bevent
millor que mel de bresca

i aquell fresc cantiret
ple d'aigua muntanyana
que m'espassa la set
per tota la setmana...—

CANÇÓ DEL TRAGINER GALANT

I

—El carro untat a vessar
i les rodes ben llambrines,
quin delit fa de baixar
per les costes algaidines!

Llisquen boixes i fuells
i sodraquegen les bandes,
i brèndoles i anells
brunzen per sota les llandes...

A les fires!, als mercats!
a través de la planura,
amb els coves estibats
fins alt de fruita madura!

Parau esment, compradors,
barriscau-les sense esperes,
les figues-flors albacors
i les primeres cireres!

II

—Des del mercat de Ciutat,
a la fresca i amb lleguda,
com el retorn ens és grat,
un cop la fruita venuda!

La lluna al cel fila i riu
i el brill dels fanals entela,
i guaita alegre i somriu
per la colga de la vela.

Feixucs pel camí polsós
van els carros en tiringa;
mes el cor salta joiós
i l'or dins la falda dringa.

Matí d'estiu, sol llevant,
fresc embat de marinada...
Després d'una nit vetlant,
com és dolça una altra albada!

Com és dolç el bon camí
entre la murta florida!
I com és grat el tragi
en el llevant de la vida!

I pensar que en arribar
una altra amor ens espera
com de millor no en passà
per hostel ni carretera!...

Dolça la Vida ens somriu,
franca l'Amor ens convida;
no té el rei més galan vida
que un traginer a l'estiu!—

GUILLEM COLOM

1er. ACCÈSSIT A LA FLOR NATURAL

CANÇÓ DE L'AMOR NOVA

Lema: *Plains-la, son triste amour a passé
comme un songe...*

DINS l'eco tumultuós de la festa que passa,
dins el ressò llunyà que puja fins aquí,
dins la tristor amable que envolta l'horabaixa
he sorprès el miracle del teu record diví.

Imatge pura i santa que els meus ulls endolcia
amb la llum imprecisa del teu front amorós,
imatge pura i santa que l'aire pressentia
dins la claror obaga del vell fanal plorós.

La llum dels teus ulls clars serenament avança
cap al meu cor, i en fuig la fosca en què dormí;
per la teva paraula nodrida d'esperança,
de l'ànima que et canta la soledat fugí.

Advengui el teu reinat a mi, nova estimada,
verge prudent! Ta cabellera ungi
amb un pètal de rosa perfumada
el braç suau d'un bell àngel diví...

.....
Tremolava el jardí..., frisava el día...
Al lluny moria el vell fanal plorós...
I com un gran misteri jo sentia
la teva mà sobre el meu front febrós.

2on. ACCÈSSIT A LA FLOR NATURAL

LA DAMA BLANCA

Lema: *Febre.*

COM una gota de rou
tombà damunt els pètals negres
de la flor de la Nit.
Un tremolar de fulles
de silenci, seguí la Dama Blanca.
Era un lliri de neu,
que floria estremit.
Una malla de lluna
dins el mar de la nit.
La Dama Blanca
es sentà al peu del llit.
—Bes de boca pura,
de pau i d'oblit—,
floria en dolçura
mon llavi enfebrit.

JOANA MARTORELL

ENGLANTINA D'OR

EL BOSC PROFANAT

Lema: *Et ton bois ne sente jamais
la flamme sacrilège!* (RONSARD)

SOL he restat en la indolent terrassa,
prop de les roses del jardí adormit.
Al lluny, tan sols qualque vaixell que passa
desfà el silenci de la dolça nit.

Totes les cambres de l'hotel, obscures.
Només la freda claredat del bar
irradia damunt les aigües pures
i la negror profunda del pinar.

Però, de sobte, un gran sospir creuava
la nit immensa, com un viu calfred,
com si volgués parlar-me la mar blava
i revelar-me el bosc el seu secret.

L'anhel de l'amorosa confidència
ha obert mon cor al palpitant encís.
El bosc gemia de llunyana absència
i em contava el seu dol amb un somris:

“Jo vaig pujar del mar a les muntayes
per cobricel de ton terror pairal;
vaig donar-li el tresor de mes entranyes
i el vel de llur misteri virginal.

El poeta sentia ma grandesa,
el meu goig i l'esglai del meu dolor,
i tenia en son pit la flama encesa
amb la perennitat del meu amor.

Mes com l'amada que l'amic jaquia
va romandre ma nimfa tutelar,
plorant l'amor perduda nit i dia
amb els cabells estesos sobre el mar.

En va, d'amor estranyes cobejada,
de la nimfa exornaren el cos bell:
va romandre insensible a la besada
i va llançar al mar el nou anell.

I jamai les cançons d'estrangeria
no escoltarà, ni les remors del món,
submisa a l'inefable poesia
i a la noblesa del record pregon..."

Ja s'ha apagat, a poc a poc, la febre
que desvetllava, fèrvid, l'esperit;
i han tornat el consol i la tenebra
a assossegar la perfumada nit.

Extingides pel bosc les veus darrerres,
plana en les ones el ressò fidel.
El pins desfan llurs negres cabelleres
per adormir-se en els coixins del cel.

MIQUEL FORTEZA

1er. ACCÈSSIT A L'ENGLANTINA

LA CANÇÓ DE LES AIGÜES

Lema: ...Unde loquaces lymphæ desiliunt tuæ.
(HOR. L. III, Od. IX)

LA FONT

VORA les aigües cantars escolten-s'hi,
cantars que entonen les rosses Nàiades,
i el perfum dels nenúfars que hi suren
és de llurs boques l'alengar balsàmic.

Ens diuen: l'aigua ja mai és térbola,
mirall puríssim, on en bells éxtasis
tots els arbres i flors par que hi mirin
els lluminosos i daurats celatges.

Damunt les ones la dansa rítmica
que allà en la Jònia ballaren ràpides
les donzelles amb blanques garlandes,
blaves clarors juguetejant imiten.

Baix dels pollancres obaga esfuma-s'hi
entre les eures l'ombra fresquívola,
i a la sesta la font par que digui
velles tonades per dormir Natura.

Quan la rogenca claror tardívola
treu de sa caixa mantell de púrpura,
que n'és bella les flors i colomes
diuen de l'aigua murmurant amb l'aire.

I entre les pedres les aigües trèmules
cantant devenen amb hòrrid ímpetu
fragorós torrental que s'estimba
pel penyalar de la colrada serra...

EL TORRENT

¿Serà la lira horríssona
dels Cíclops gegantins de la muntanya,
o les cançons ingènites
de l'aigua del torrent en estimbar-se?

¿Serà la dansa pírrica
que en les entranyes de la roca balla
la mar de foc vulcànica,
bressol de dol, destrucció i venjança?

¿Serà la veu olímpica
del Déu de les tempestes i dels núvols
en fustigar les àguiles
que el porten per l'altura dels celatges?

Es un gemec de llàgrimes,
de la Natura esglaiador llenguatge;
és la cançó elegíaca
del pedregar ressec de l'aspra serra

a les blavors fresquívoles
de l'aigua que fecunda les planúries,
que per les naus hipòstiles
dels pregons torrentals a la mar corre.

Ja no és la cançó idíllica,
és un plor sanglotant de fonda pena:
el de les ombres tràgiques,
que tot corrent cap a la mort caminen.

LA MAR

La mar entona com en temps d'Horaci
les velles rimes en la seva lira,
canta l'estrofa monorríma i bella
d'epitalami.

Festeja l'ona la vermella roca,
niu de fenicis i colònies gregues,
mentres els arbres, coronant les timbes,
guaiten i escolten.

L'ona amorosa diu que l'Illa és bella,
la roca espera l'abraçada blana,
bes de promesos, que si un dia és tendre,
aspre és l'altra.

Cantar de fades, de sirenes blaves
que les fondàries de la cova habiten,
on de safir les impolutes aigües
mullen llurs trenes.

Passen els segles, els mortals fineixen,
de cançons muden els novells poetes;
mes les estrofes de l'antiga Lloba
la mar les guarda.

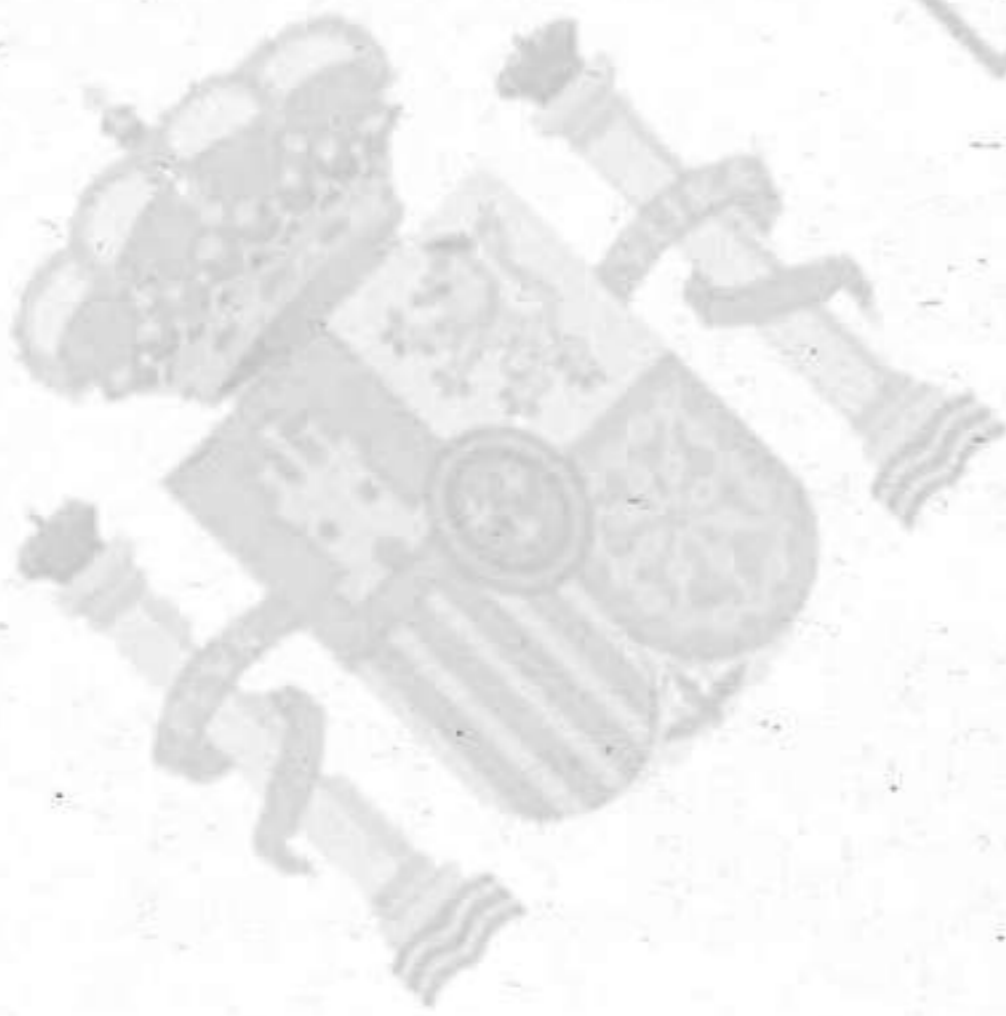
Ones solcades per llatines veles,
les que afalaguen el penyal de Léucade,
les que dugueren de les gregues costes
el metre sàfic;

eternes canten, en besar les platges,
l'esquerpa roca de la costa brava,
diuen a l'Illa, que és l'aimia eterna:
—Tu n'ets llatina;

tu n'ets la filla de la Roma augusta,
tu n'ets l'amiga del plorat poeta
que per ses venes sentí corre' amb força
la sang d'Horaci!—.

DAMIÀ CANALS

MINISTERIO
DE CULTURA

2on. ACCÈSSIT A L'ENGLANTINA

MALLORCA CATALANA

Lema: *La Visió del Rei En Jaume*

ABOCAT al balcó de Tarragona,
el Rei en Jaume va mirant la mar.
Esbatanat l'esguard, contempla l'ona
que un sol majestuós fa rutilar.

Ha tornat de les terres estepàries
on ha sotmès el noble esquerp i altiu.
I guaita, embadalint-s'hi, les llunyàries
i els fondals de la mar que brilla i riu...

Oh, com aspira les sentors marines!
Com se li exampla el pit amb l'horitzó!
Oh, com enveja el vol de les gavines
que esquitxen llurs estols en la blavor!

I mentre tot guaitant sa pensa corre
i batega el seu cor amb passió,
sent el Rei que la vista se li esborra
i els ulls li entela estranya visió...

I veu en unes aigües ignorades,
de naus guerreres un potent estol;
un estol de galeres molt armades
que juga i saltirona sota el sol.

Aquelles naus són naus de Catalunya,
i els homes que les munten, sos guerrers!
De la costa l'estol lleuger s'allunya
entre els crits i la fressa dels remers.

I veu el Rei que aquella armada és seva,
que és ell qui mana aquel estol gegant...
“Oh terra de Mallorca, seràs meva,
tu que et gronxes enmig de la mar gran!”

“Catalunya i la fe són les esteles
que han de guiar-nos contra els sarraïns!”
El vent, remorejant, infla les veles
i les galeres llisquen mar endins...

“Vull fer-te gloriosa, oh Catalunya,
terra beneïta, tota lleialtat!
Si la mà forta avui l'espasa empunya,
és per guanyar-te un món mai somniat!”

“A l'altra banda de la mar que brilla
jo portaré tes barres flamejants!
Mallorca, l'illa d'or, serà ta filla
i parlarà el parlar dels catalans!”

“Es una terra bella i lluminosa
que té misteris i recers divins...
que parlarà ta llengua vigorosa
embaumada amb l'alè dels seus jardins!”

“Oh magna empresa, no seràs eixorca!
Jo et jur que he de finir-te triomfant!
Has d'ésser meva, terra de Mallorca,
tu que et gronxes enmig de la mar gran!”

I, retuda la xurma sarraïna,
vencedores les barres i la Creu,
a dalt de la talaia mallorquina
el Rei En Jaume, en un moment, es veu
senyorejant aquella mar immensa!

Sobtosament, la visió s'esmuny...
Prô el Rei En Jaume la reté en sa pensa
i queda, sommiós, mirant al lluny...

Fineix el dia en un flameig de glòria,
i el Rei no es mou, de cara a l'infinit...
Miratges de conquesta i de victòria
li enlluernen amb força l'esperit.

La seva joventut ambiciosa
l'ha de fer digne d'un destí tan alt!
I va covant l'empresa audaciosa
dins el seu pit roent com la fornal...

El vent alat les aigües esperona
i les ones es posen a cantar.
Abocat al balcó de Tarragona,
el Rei En Jaume va mirant la mar...

ALBERT PIERA SERÍS

VIOLA D'OR I ARGENT

Soliloqui de primera Comunió

Lema: *Jesús i Maria*

Avui és mon Nadal: en el pessebre
del cor, per primer cop, oh Verb fet carn, sou nat;
Vós Rei, jo esclau; Vós Llum i jo tenebra;
Vós cel, jo pols; Vós Déu, jo menys que res, pecat.
Mes, ara, tot ho tinc des que puc dir "sou meu"
a Qui s'és entranyat en mi, mon Déu!
I si, per la naixença
del primer fill, exulta de pler tot el casal,
com Déu mateix hauria d'ésser ma joia immensa,
avui que en mi neix Déu, avui mon ver Nadal!
Oh Verb d'àngels nibat, jo vós ador
a dins la cova del meu pit
amb tremolors de goig, com un pastor
d'aquells que us adoraren, Nin petit.
Visqui cenyit de Vós eternament,
i fem una aliança tan estreta
com fan la llum i el foc, el cep i la sarment,
com mare i fill, com la mà esquerra i dreta.
Buidau mes venes de violenta sang,
i ompliu-les de pacífica sang vostra;
substituiu amb vostra carn verge d'anyell blanc
ma carn, i porti jo la vostra imatge al rostre.
Creixeu en mi, buidau-me tot de mi;
mon és ser absorbiu, anihilau-me;
no vull ja més en mi "mon jo" mesquí.
Senyor, Vós suplantau-me!
—Així, del tot estrany a mi mateix,
seré tot per mon Déu que en mi avui neix...—

P. RAFEL GINARD, T. O. R.

1er. ACCÈSSIT A LA VIOLA

SANTA MARIA DE LA NEU

Lema: *Tota hermosa...*

GENTIL sou, Santa Maria,
augusta i solemnial,
iben haja la mà que un dia
la vostra imatge guarnia
d'un retaule migeval!

Humil com una pastora,
reinàveu dins un pollar,
i éreu rica i gran senyora,
del camperol protectora
que venia al vostre altar.

Tot va finir: fins la història
dels dies de l'antigor...
Mes Vós, nimbada de glòria,
avui portau la memòria
dels bons temps de l'avior;

tot enaltint, graciosa,
un retaule enquadrat d'or,
on vostra imatge joiosa
se'n puja, cadenciosa,
gentilment com una flor.

Qui us brodà la vestidura?
Qui us plegà aquest mantell blau?
Tot respira pau, dolçura,
talment la mirada pura
de l'infantó que portau.

I vostra pupilla ungida
par que enyori un ideal...
I gentilment és cenyida
vostra testa beneïda
per corona imperial.

Rosades i rialleres,
talment vostres llavis sants,
portau, potser les primeres,
un brot [de] fresques cireres
en vostres [sedoses mans.

Vostra llarga cabellera
és rossa com un fil d'or,
és rossa com la blatera
que enyora el graner i l'era
i bressolant-se se mor.

Tot en Vós és harmonia,
¡oh gentil Mare de Déu!
¡Ben haja el pinzell que un dia
vós donà la fesomia,
Santa Maria
de la Neu!

SEBASTIÀ GUASP, PREV.

2on. ACCÈSSIT A LA VIOLA

ESPERANT LA NIT

Lema: "Quid de nocte"

DEL bec de roca, on s'esglaia
mig revinclat un pinet primatxol,
jo me'n servesc d'atalaia
ara, mentre el jorn desmaia,
perquè s'enrama a ponent el bell sol.

El sol, que a pondre's s'afanya,
sembla en el trau del serral un foc viu,
no foc que encén la muntanya;
com en oberta foganya,
immens i roig, ja s'apaga el caliu.

D'empendre avall la sendera
i deixâ el bosc, la frissor no m'empeny;
en el seient faré espera
observant en qual manera
el món extàtic foscules ateny.

Ja el meu pensament s'agüa
imaginant l'exquisit sobressalt
d'aquella besada crua
que la Nit sagrada i nua
m'estamparà quan me trobi ací dalt.

Què em dirà la Nit callada?
Què em contarà la gentil confident,
de misteri carregada?
Quina nova insospitada,
quin bell designi va a fer-me patent?

Del seu bes en captiveri,
potsê em reveli el sentit amagat
que batega en l'hemisferi,
entre l' mirífic psalteri
escrit en ones d'un mar estrellat.

No en foscures d'atzabeja
sinó en blavors de zafir, els estels
vessaran rossor que oneja...
Tal volta jo hi entreveja
de Déu la glòria entre gases i vels.

El cant que el Rei citareda
digué que entonen els cels al Senyor,
d'escoltar prest res no em veda;
cant on exalçada queda
l'ampla bonesa del meu Creador.

Qui sap si la lluna humida
dins un raig d'or dugui a mon cor pensiu
frescors de més alta vida,
de la glòria pressentida
magnificant l'inefable motiu.

Titillant, l'ullada pura
de qualque estel més lluent i allunyat
m' inspirarà per ventura
una mica de dolçura
per un vers nou mai sentit, mai ritmat.

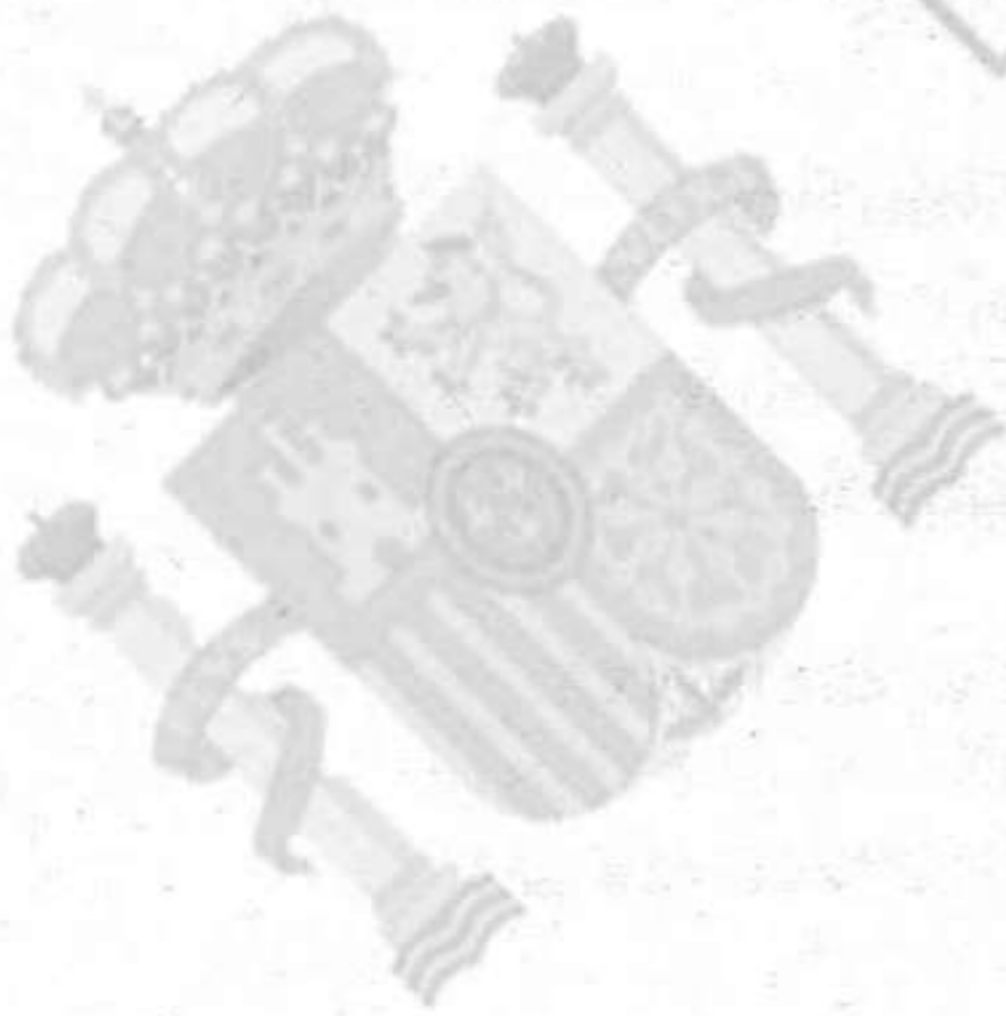
Potser quan l'aura lleugera
del pinetell mogui amb casta remor
la migrada cabellera,
senti jo la veu que advera:
"El trànsit és, ara passa el Senyor!"

Que no en ventada desfeta,
ni esquerdament, ni flamant terbolí
el sentí passâ el Profeta;
però sí en l'ala quieta
d'un ventijol molt agrest i molt fi.

En la seva altura aspriva,
s'embenà Elias pels ulls el mantell,
ferit de temor esquiva,
i al frec d'una cosa viva,
de cara en terra, pensava: Sí, és Ell!...

L'arbreda va tornant bruna,
càndidament l'aire es vol entelar...
La Nit guaitarà tot d'una.
Oh delicada fortuna
on per estones me sent acostar!

BARTOMEU GUASP GELABERT, PREV.

MINISTERIO
DE CULTURA

PREMI DE L'EXCM. SR. JOAN MANENT, GOVERNADOR CIVIL

L'ORACIO DEL MATI

Lema: *Ave Maria*

AL bell reialme vaig partir
des de la vall profunda.
Som un erràtic pelegrí
sedent de pau fecunda.

M'atreu l'estela lilial,
suau Verge Maria,
que vostra ullada maternal
tan pròdiga irradia.

Som arribat alirromput.
L'afany de la jornada
deixà en mon cor pobre i retut
la mundanal petjada.

Del llarg camí de malvestat
i vall de febrosia
jo duc la pols del vell pecat,
l'eròtica follia.

Mes ara aquí, dins l'alambí
de vostra amor tan pura,
esdevindrà nèctar diví
tota beguda impura.

Ara que s'obri el nou matí,
vestiu l'esclau indigne
amb vostra túnica de lli
que té blancor de cigne.

Obriu els llacs blaus, infinits,
d'on l'ànima s'arrosa,
i segellau els meus sentits
amb vostres dits de rosa.

Llavors parlau-me dolçament,
oh Tórtora exquisida,
de l'alt camí feixuc, cruent,
per on pujà la Vida.

Perquè Ell ha dit que la Ciutat
és darrera el Calvari,
i tem haver-me esgarriat
dins aquest món tan vari

on brilla un sol melangiós
i una lluna malalta,
i amaga el corc tuberculós
la rosa de la galta.

M'atreu l'estela lilial,
suau Verge Maria,
obriu-me el calze matinal
de llum i d'harmonia!

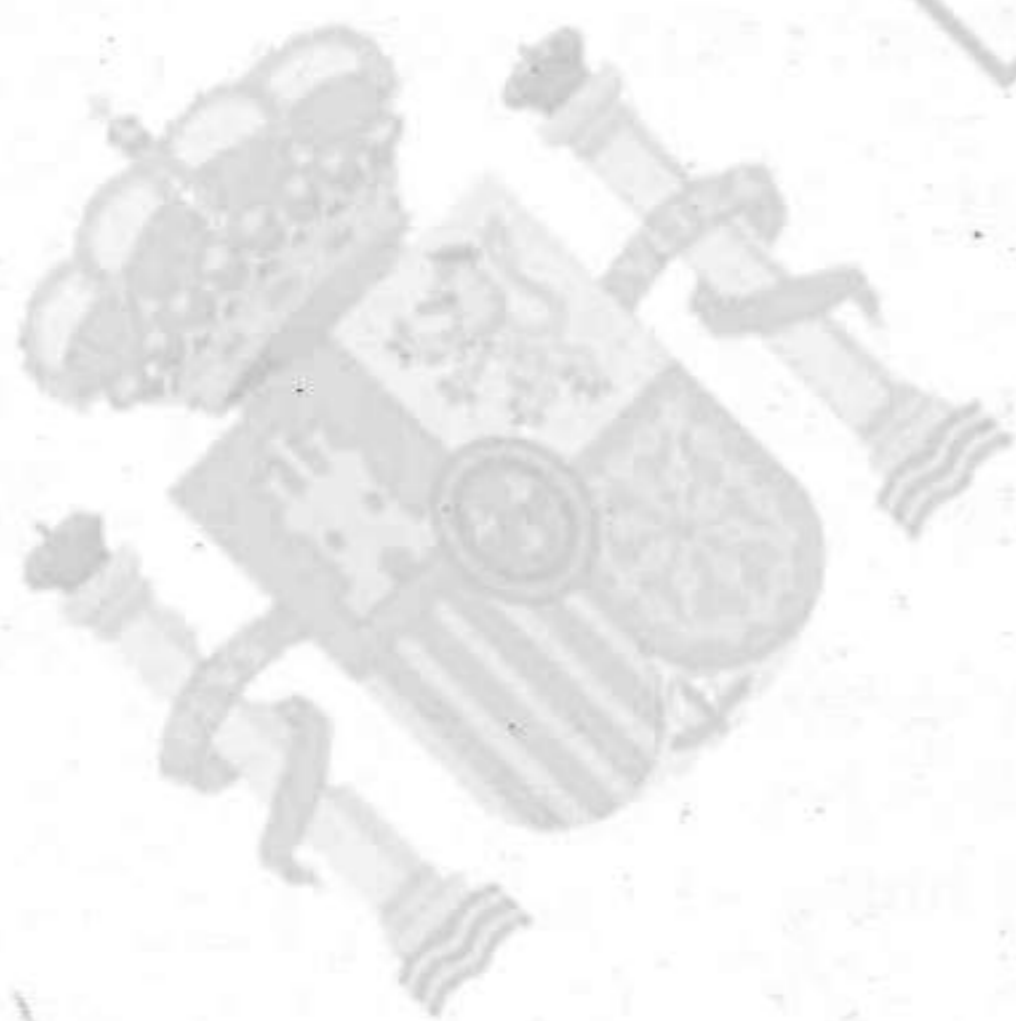
Dau-me del cèlic virolai
la corda del psalteri,
i suri pura dins l'espai
l'estrofa de platxeri.

Ungiu-me el front amb l'alt perfum
de vostre cor de lliri,
i sols que doni un ull de llum,
del cor foneu-me el ciri.

La ingènua espíria, el gessamí,
la trista passionària
brodin subtils mon alt destí
amb viva lluminària.

I jo encisat en vostra amor
i en vostres meravelles,
arribi al cel de la claror
seguint un fil d'estrelles.

MANUEL ANDREU FONTIRROIG

LES PETITES SOLITUDS

CEMENTERI HUMIL

LLUNY del llogaret
devés un quart d'hora,
guaitant la paret
i just a la vora
del sec torrentó,
fent oració
hi ha un xiprer que plora.

Vora del xiprer
una creu culmina,
vora del xiprer
que dúu caputxina
i està extasiat
dins el lloc sagrat
i alterós s'empina;

s'empina mirant
del cel l'ampla volta,
i està capejant
si l'aura resolta
li porta frescor...
Pareix que té enyor
de fer una absoluta.

Pel volt del xiprer
creix amb esponera
cugula, esbarzer
i herba venturera,
i sols gisca el pany
una volta a l'any
obrint la barrera.

Oh lloc sant! T'he vist
dins ta placidesa,
tu no em sembles trist
a dins ta orfanesa;
sembles un llenyer
a on la Mort té
la bugada estesa...

CARRER FORÀ DE LA VILA

Carrer forà de la vila
amb una ombra d'ametler,
amb unes casetes fosques
com a nius de teulader;

carrer forà de la vila
on no passa ningú mai,
sembla que estàs a baix d'una
gran campana de crestai;

perque ta llum és tan clara,
no es mou ni un alè de vent,
i ets alegre amb un silenci
de corredor de convent.

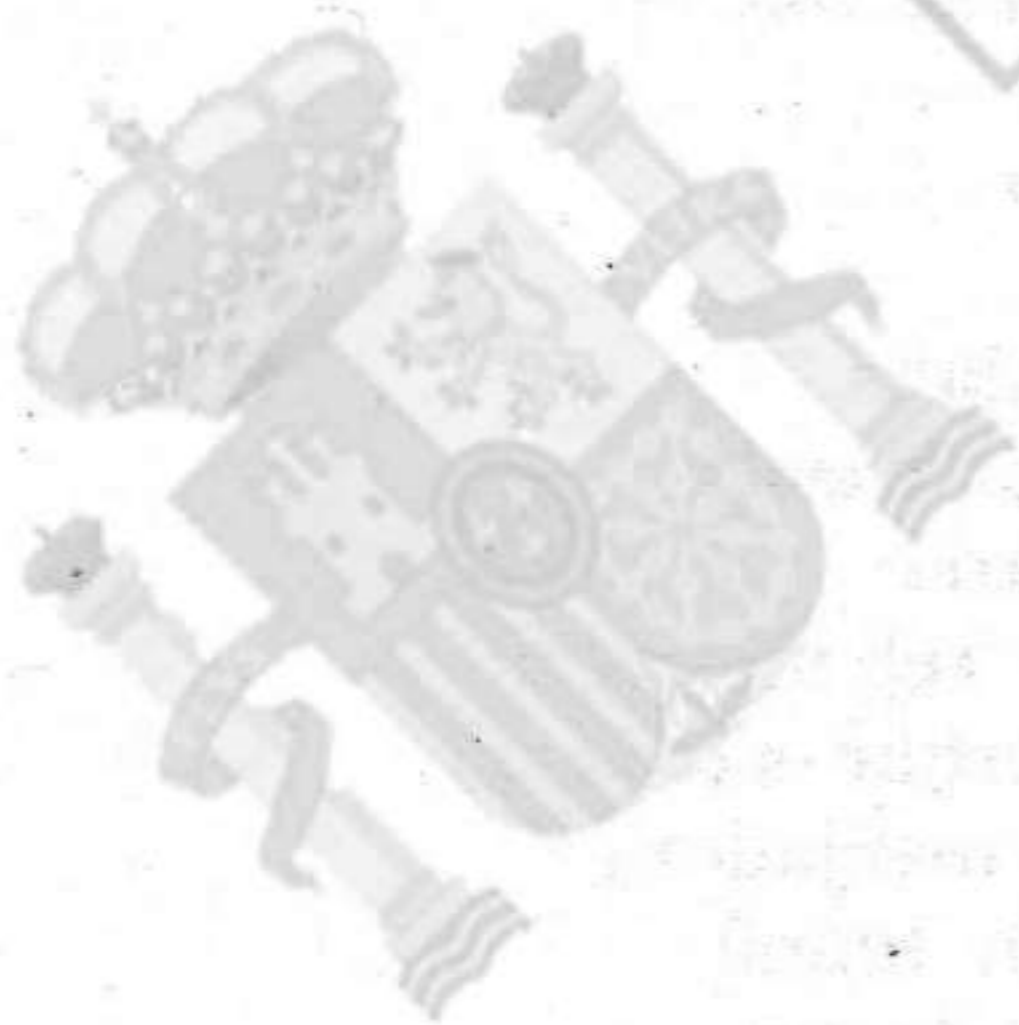
Si tots els portals són closos
—no es sent una mosca entorn—,
d'on treus aquesta oloreta
de pa calent tret del forn?

TRESCANT PER VALLDEMOSSA

Reposar en el camí
portant l'ànima tranquil·la,
veure una aranya que fila
una xarxa d'argent fi,
un carrerany de formigues
a on totes són amigues
saludant-se amb germanor,
quan els ulls cançats estan
de veure tanta claror
del cel i la mar tan gran...
I en el camí de l'ermita
—de la bruna Sulamita
que la seva amor medita
mirant la mar infinita
plena de llum i remors—,
veure aquelles siluetes
recollides i estrafetes,
com a vells anacoretetes,
dels ermitans solitaris
que tot dringant els rosaris
se'n pugen de dos en dos!

UNA FONT

M'embadalia una font
rienta com una nina,
transparentant gràcilment
la color esmaragdina
de les herbes que en el fons
hi amaguen una ondina.
M'embadalia una font
que té l'aigua cristallina
i que porta tal dolçor
i és tan fresca i és tan fina
com si en ella hagués begut
la Beata Catalina!

SOLITUT CALLADA DEL BETLEM

Sentiu l'olor sempre nova
de la barba d'olivera?
Com un esqueix de domàs
decora tota vorera
de la Cova,
dels camins, dels roquissars...

Un torrent
d'aigua inmòbil i lluenta
amb una dona que renta;
un molí que no té vent;
un pastoret sobre un pont
i una guarda de moltons...
I en el cor un ull de font
d'enyorances sense fons!

*

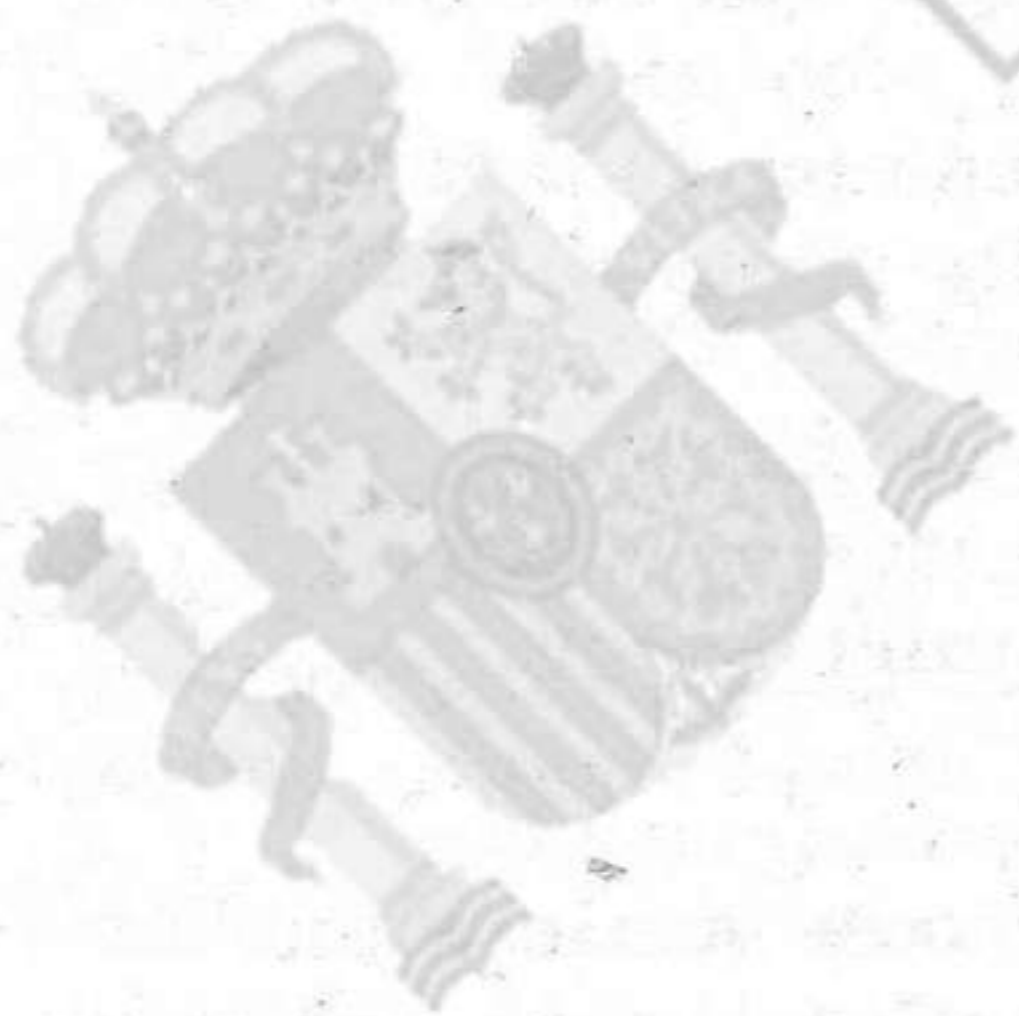
Encara m'embadalia
guaitâ al Betlem casolà
la figura de Maria
amb el mantell cel molt clar
(plora el cor perque s'enyora),
el bou, mula i menjadora
i Sant Josep tan humil
vora un fogaró de teia,
i el Jesuset qui somreia
perque veia
baixâ un àngel per un fil!

COLOFÓ

Les petites solituds
són per mi present de fades;
són paradisos perduts
que a vegades cerc debades;

són un matiç de color,
una curta melodia,
un crit d'amor o dolor...
Són un punt de poesia!

JOSEP M.ª CERDA MONTANER, PREV.

CAMI DE L'AMOR

Lema: *Sol una donna veggio* (PETRARCA)

A JOSEFINA TORRES SBERT

SOLS TU

HAS sorgit com un numen. Quin afecte
m'ha commogut en un batec estrany!
Sols tu! La fama és pols d'ala d'insecte.
La saviesa és ombra d'un engany.

Contra l'èsser anèmic que s'abjecta
pugnaré, guerrer místic, amb afany.
Jo visc en tu. Ton immortal aspecte
desvetlla un vol de joies en mon plany.

Palpiten mes artèries amb frisança.
Com estímul de glòria mon cor fibres
i dins ma sang ta joventut dissols.

Quin fat m'obrí les portes intangibles?
He entrat. El món fugia en benaurança.
Al teu voltant giraven déus i sols.

ÀNIMA ENDINS

Com pluja de mel casta, lentament
has penetrat mon íntim santuari:
no captés en ma ruta cap desvari
amb corbes d'odalisca i de serpent.

Quina ona d'elegància i sentiment
embriaga ton ritme imaginari!
És el teu pit august reliquiari
de tot l'amor que escampa el firmament.

Tu em retornes la infància mig desclosa.
On passes vas deixant una ombra rosa
i un aire de canèfora gentil.

La tragèdia del somni i de la cosa
per tu no estén ses urpes. És un fil
d'or, ton idilli ple de flors d'abril.

SUAVITAT I LLUM

Et conec en la gràcia de la fulla
que escau al ventijol damunt del riu;
no trenca el gladiol ton peu furtiu
fet de mimosa i seda de casulla.

S'illumina al teu gest la boira rulla,
s'omplen de tebior bressol i niu.
Plous pietat en l'aire pensatiu,
de mans i oïdes l'ànima es despulla.

Sols viuria amb encís en l'estupor
que exhalen tes pregueres beneïdes:
el meu cor s'agenolla quan trepides.

Què en saps tu, de gemecs i d'amargor?
Tu regues amb mon cant un pom de vides,
tu madures els fruits de ma tardor.

LIRA DE CARN

Rimes les hores que el teu front consum
en holocaust d'efusió divina;
com un eixam d'abelles rosses, brum
l'arc nupcial de ta nacrada sina.

Per tu la vida és cant. Una besllum
d'acord de paradís en tu germina.
Llisca un oratge o llengua cristal·lina
en tes mans de cadència i de perfum.

Polsa el meu seny, tu que amb decor temperes
la música dels cors i les esferes.
Ensenya'm el somris contra l'escarn.

I desclou-me l'enigma de la dansa
que et fa tremir —quin pler ocult s'atansa?—
com una lira lèsbica de carn.

ULLS INSONDABLES

Seguint el raig que encén el teu esguard
es perd en l'infinit ma fantasia.
Són nebuloses de cobalt i nard
tos ulls amics. Llur blana melangia

s'espoltreix en un tímid cap al tard
de malva, heliotrop i floravia.
Com dins un pèlag hi abandona l'art
l'àncora de l'esplai i l'alegria.

Llar, univers i temple ets per a mi.
Cega en la selva del mitjan camí
t'adora a gratcient l'ànima cota.

Mirada sense foc ni voluptat!
Ton esperit s'hi filtra gota a gota,
hi vetlla el germen de l'eternitat.

CABELLERA DE DRAMA

És un núvol profund ta cabellera
en mil nusos unit pel vendaval:
aurèola de fosca virginal
és pel teu cos d'autumne i primavera.

Oneja i bull sobre el teu coll grenyal
com salts de mar que encrespa la ribera.
De cara al jorn que, inútil, la vulnera,
la nit li estén sa glassa sideral.

Tes trenes suavitzen una gama
de sons i llums. Tos rínxols com un sol
són anelles de bronze que s'inflama

o capricis d'encens i borriçol.
Ton cap acusa inquietuds de vol,
fons de misteri i claroscurs de drama.

BOCA MEL·LÍFLUA

Ta boca és un estoig de mareperles
encastades per roses i carmins,
veus de canari i voleteig de merles
són els teus mots que moren cel endins.

Lleneguen tes rialles com esberles
d'una font entre palmes i sapins.
Qui en copa de salut pogués haver-les
per fer-ne nervis fins de violins!

Sedejants d'innocència i ambrosia,
mos anys corren a tu. Ta galta illesa
refracta la pau íntegra del cel.

Com dos versos d'idèntica harmonia
destillen puritat i morbidesa
tos llavis de jacint i caramel.

BELLESA RECÒNDITA

No són tes formes d'escultura i diva
el que em fa delirar sol i confús.
Més que les hòsties dels teus pits madurs
oferts amb por de jove sensitiva,

més que els arcs de tes celles de banús,
més que els teus ulls de diamant i oliva,
més que les fraules que en ta polpa d'ús,
ta formosor, que ningú sap, m'abriva.

Davant del teu candor crepuscular,
mollament s'ennuvola ma mirada.
Respirant en ta plàcida atmosfera,

mon seny va a l'ideal: tu ets ma quimera,
mon llibre, mon ocàs i ma rosada.
Tens el cor molt endins i molt enllà...

SOLITUD

No t'allarguen l'orgia i el bullici
dit delator. Amb un somris d'infant
ungit de dignitat i sacrifici
apagues mon daler com en un cant.

Sols la lluna que et nimba amb vel propici
consagra el teu silenci allucinant.
Se't creuria deessa, en ton desfici,
d'un ritu sense queixa, sense encant.

Ton viure és un perfil de silueta.
Esmaperdut dins somnis violeta,
no cerc en tu folgança ni trofeu.

Em basta el teu record ple d'enyorança...
Quan és digne un amor que fixa preu?
Sols és bell un desig sense esperança!

BEATITUD

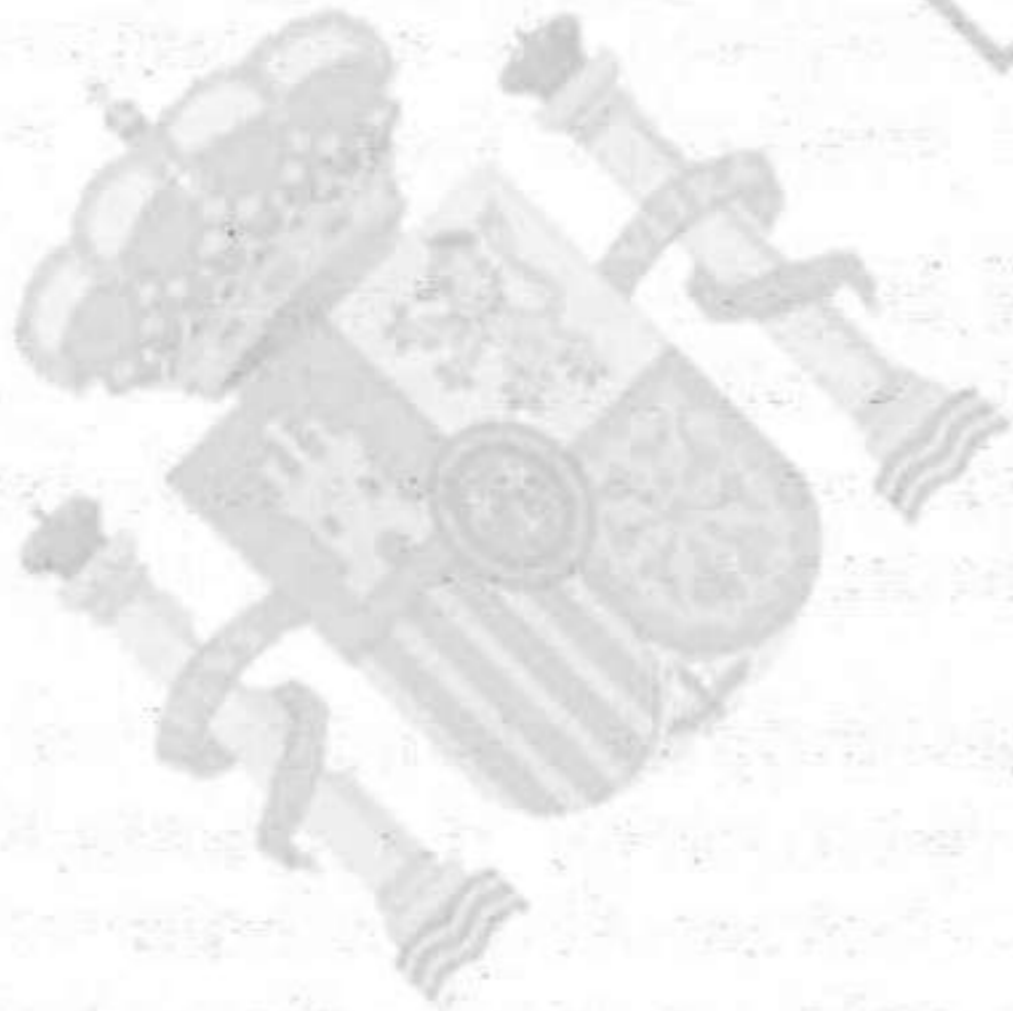
Dorm al cervell l'activitat dejuna,
no gita la raó sos crus neguits.
Tu regnes en ma pèrdua i ma fortuna,
abellint mes potències i sentits.

A l'entorn llança ton instint com una
fulgor d'Assumpta. Són les teves nits
mirall i seda clara; dins llacuna
de blanc miracle voguen tos delits.

Pren el meu braç esbalaït d'enveja.
Darrera els lliris del teu pas serè
no temo el càstic ni la mort. Oreja

l'impuls etern mon intel·lecte ple.
La corona dels mons mon cap rodeja.
Déu és en tu. I en mi mateix tinc fe.

MIQUEL DOLÇ I DOLÇ

TRIPTIC AMOROS

Lema: *Contrallums*

I

L'oliverar de plata sospira al grat del vent
amb un sospir pregon de tempa aquietada.
Damunt l'esquerpa timba bramula el fer torrent...
No el sents, amiga meva, dins l'hora desmaiada?

Uns esquellincs ens diuen que tornen els ramats
ungits per l'ampla llum que els ha besat commosa.
Enllà en la llunyania, pels cims i els espadats,
xarbota encara el sol de la jornada fosa.

Tot ens convida, amiga, al gran recolliment:
la llar patriarcal, la taula acollidora.
Guaita el dosser maragda que ens brinda dolçament
el vell parral encés de fruita moridora.

La clastra té un encís tan íntim d'abundor
que el sento dintre meu com nèctar d'ambrosia;
quan brollin les estrelles damunt la gran buidor,
haurem a frec de cor el goig de l'hora pia.

Llavors aquell perfum que arriba del celler,
que ens parla de vinyars, veremes solellades,
de la virtut que arreu estotja aquest terror
entre un regust de mel de fruites madurades,

ens fornirà el desig de viure i d'estimar,
i ensems de beneir la Mà benefactora
que ens ha donat la llum i aquesta bella llar,
tothora complaent, tothora acollidora.

II

L'oliverar de plata llambreja al grat del vent
i al bat del sol novell, en comba virolada.
Obrim el finestral. Quin enlluernament
que gomfla arreu l'encís d'aquesta matinada!

L'estesa dels conreus, els pins escabellats,
els prats humids i verds i un blau de mar llunyana,
un plor de fontinyol de ritmes desmaiats,
i el bes difús, llunyà, del clam d'una campana...

Sortim, amiga, al camp, que és l'hora d'estimar,
seguim el bé de Déu de tota cosa nada;
per planes i fondals, pel freu i el comellar,
omplim-nos de la llum que vessa auriolada.

Seguim l'esquerp camí que mena cap als cims,
allà on la neu viu un son que ens enlluerna.
Damunt la gran blancor i arran d'aquells abims,
ens sentirem ungits d'una virtut eterna.

Que allà l'amor és pur, i és blanc, i és lluminós,
car el neguit del món s'hi fon com en recança.
Sota d'aquest cel blau, brillant i esplendorós
viurem l'ample delit que cova l'esperança.

I quan el jorn marcit amoixa l'alt ponent
gomflant-lo de rojors i agòniques flongeses,
retornarem al pla suau i confident,
estoig policromat de nostres grans tendreses.

Quin goig, restar guaitant les íntimes llangors
d'un jorn que defalleix sota d'unes parpelles!
Quin goig sentir el foc que branda els seus ardors
sots l'ull despert i fi que lluen les estrelles!

I sadollats de llum el cor i l'esperit,
desgranarem amb goig els jorns de nostra vida;
damunt de cada cosa un baume d'infinít,
i arreu l'íntim perfum de l'obra beneïda.

III

L'oliverar de plata dormint sota els estels
té una llangor silent, suau i reposada...
Silenci fantasmal, que plou, feixuc, dels cels
damunt la terra ardent i alhora desmaiada.

Guaita l'abís profund que ens obre l'infinit,
dins l'hora confident d'ignotes meravelles.
Escolta atentament i afua bé el sentit,
que apar que allà, en el fons, gemegin les estrelles.

No sents el seu dringar metàl·lic i concís?
No veus llur parpelleig com viu i com s'esflora?
Quants segles que sospiren amb ritme tan precís!
Quants de mortals també les guaiten, aquesta hora!

Tot dorm extasiat pel bes d'aquesta llum
tan lleu i tant silent que dóna melangia.
Sols al damunt del mas valseja un poc de fum
al vaivé inconegut d'una alta melodia.

I el mar, no el sents profund, quiet, misteriós?
No et fan gens de neguit aquell estol de barques
lliscant innocentment damunt l'abisme afrós,
casal i cau follat, d'innumerables Parques?

A fora els pensaments que s'aiden de tristor!
A fora aquests neguits que assetgen l'hora bruna!
Tu i jo cavalcarem per blaus camins d'amor,
només auriolats d'un bell esclat de lluna!

ANGEL PONS I GUITART

ESTAMPES DE FESTA

Lema: *Cigales i xeremies*

PAPERINES I BANDERES

PAPERINES
i banderes!

Policromes teranyines
per on queden presoneres
jovenívoles quimeres.

Paperines!

Teranyines

que les confreres feineres
tixen amb fils d'esperances
d'un amor que ha d'arribar,
o amb les dolors i enyorances
del temps vells que s'escolà.

Paperines
i banderes!

Trasts de xiulets... Vellaneres...

Avui han tret les fadrines
guatlaretos, rebosillos,
agulles i cordoncillos
de quan foren revetleres
llurs padrines.

Paperines!

Jovenesa!

De la vida hora escaient
en què, ulls baixos, galta encesa,
omplena el pit la dolcesa
d'un somni que està naixent...

Paperines

que jugant se'n porta'l vent.

Paperines!
Les divines
paraules d'amor sincera
has de voler que te diguin
quan les banderes no estiguin
engaumint la carretera
i no's veja ni una aresta
de pinatell ni murtrera.
Paperines...
Clavellines...
Flors de Festa!

LA CANYA

Mirau que ho és d'airoso, la canya del Clavari,
amb flocs de tota mena i un brot d'alfabeguera!
Anit, per adornar-la, Sor Paula del Sagrari
ha estat, fins a trenc d'alba davall la llumenera...

L'OFICI

Una vermella cortina
penja tapant el portal,
i sa color difumina
la intensa llum estival.

Vora l'altar, les primícies
de dos tests de nards florits
han collocat les novícies
de rostres esblanqueïts

pels dijunis i el cilici.
El Vicari diu l'ofici
que la gent oiex cap cli;

i, baix la quàdruple volta,
el fum d'encens giravolta
dins flaires de murtra i pi.

DINS EL SANTUARI

Lema: *Vida, dolçura i esperança nostra.*

AQUESTA és la casa d'or
de la Verge coronada,
tot somriu baix sa mirada
com l'aroma de sa flor.

Un alè de pietat
de puríssima dolcesa
banya tota la bellesa
de son tron policromat.

Dreta sempre està esperant
amoroses confidències,
privances i providències
té per son fill visitant.

Salve, Rosa del matí,
Reina de Mallorca hermosa,
Verge de Lluch poderosa,
Estel brillant matutí.

Que bé s'està davant Vós
que teniu un cor de mare,
contemplant la vostra cara
i el Nin que d'us agradós.

Sempre la pregària humil,
l'esplai de grans confiances,
cants de romeu, alabances,
perfumen vostre cambril.

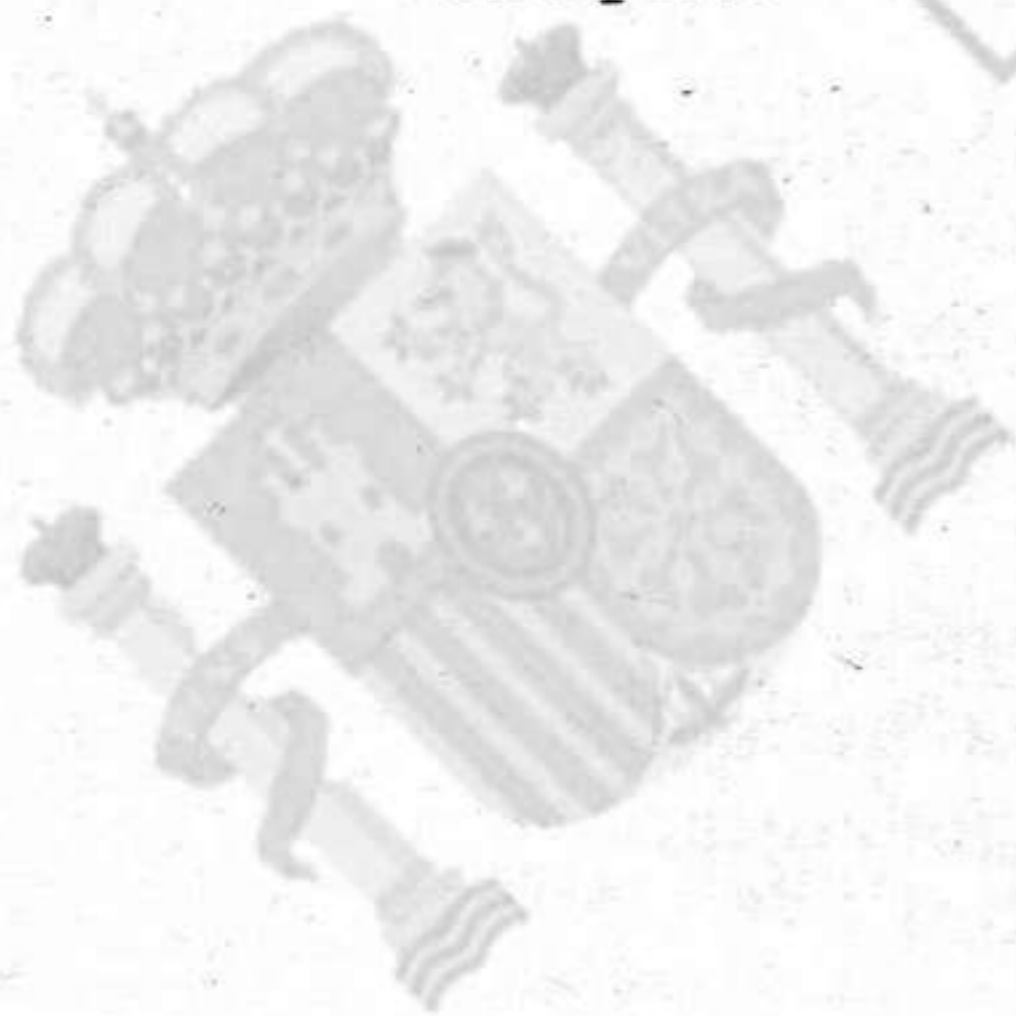
Serveixen l'altar sagrat
paternitats venerables;
ses ofrenes acceptables
són la flor del vostre blat.

Teniu patges virginals
en la dolça escolania,
de litúrgica harmonia
refilets angelicals.

A l'hora del comiat
és més intens l'homenatge,
al besar la vostra imatge
el cor queda associat.

A fora, el pollanc sonor,
els rossinyols, les fontanes,
i els ecos de veus boscanes
completen l'himne d'amor.

MIQUEL DURAN

LES CORREGUDES

Cigales i xeremies...
No se veu una ombra enlloc...
El sol d'agost, als migdies,
és una brasa de foc.

Està la gent apinyada
per les vores del camí,
i dins sa carn escalfada
la sang arriba a bullir.

Tret el coll, braços estesos,
llengua seca i ulls encesos,
passa el vol dels corredors...

Al cap del Cós és la canya
amb el pollastre: qui el guanya
se'n porta els màxims honors.

EL BALL

La música veneranda
de nostres danses pairals
pren cos com una garlanda
que, mans altes, les Vestals

penjassin per l'olivera,
l'alzina i el garrover
que agermanen l'esponera
per dar al rotlo un dosser.

El volant de la pagesa
assoleix la subtileza
d'un vel marià ancestral;

i quan airosa se gira,
sa noble imatge transpira
sentors d'arbre racial.

SEBASTIÀ LLOMPART AULET

DE CASTELLIG

Lema: *Amor de la natura*

I

EN atravessar la coma,
d'espinals esgarrinxat,
ja els pins que destillen goma
de Vós, Mare, m'han parlat.

I ara us trob com la coloma
que pren soplug d'un teulat,
doble aiguavés que s'abroma
amb el corc d'antiquitat.

Sempre heu sentit, Verge pura,
tot l'amor de la natura,
i aposta us plau eix casal

bastit en l'Edat Mitjana.
Jo us diria Sobirana
d'un petit castell feudal.

II

D'art romànic duu la mella
l'arc del portal, i abelleix
l'ampla cenefa en trunyella
que llavorada hi floreix.

Mes, ¿què em diu vostra parpella
entre or vell que pallideix?
Mon pit ja rep la centella
de quelcom que en Vós glateix.

Llépol de suau bonesa,
el temps vós besa, vós besa,
en les parets posant crulls;

i essent petita, petita,
la perspectiva infinita
reflectiu en vostres ulls.

III

Potser al cel manlevau
eixa llum de fesomia
amb què els cors encativau
dins l'estensa rogalia.

Gent humil que en Vós confia,
us diu Reina de la pau,
i fa segles imperau
en la nostra agricòlia.

Entre messes i escarades,
entre tasques i tonades,
de terrassans al bell mig,

vetlau costers i planures,
i els sembrats i les pastures
del terme de Castellig.

IV

De refiledes i vols
gràcilment sou rodejada,
que prop d'aquí l'aucellada
per fer niu troba gombols:

buscarets i rossinyols
pels rebolls de la camada,
i pinsans i verderols
en cada branca enlairada.

¿Qui diria els capgirells
de tota mena d'aucells
creuant amb bell encantari?

Vós els peixeu i vestiu,
i alegroi llur cant s'adiu
als goigs d'un antifonari.

V

Mai dels camperols afers
la cadena veis rompuda.
Totjust l'espiga és batuda
i el blat s'estotja als graners,

de bell nou és remoguda
la terra dels sementers,
i amb torterols vós saluda
el fum de mil formiguers.

Recel, esperança, afany
mou el pagès tot sol any.
D'això en trenau, oh Maria,

un rosari indefinit,
i els estels tota la nit
en diuen la lletania...

VI

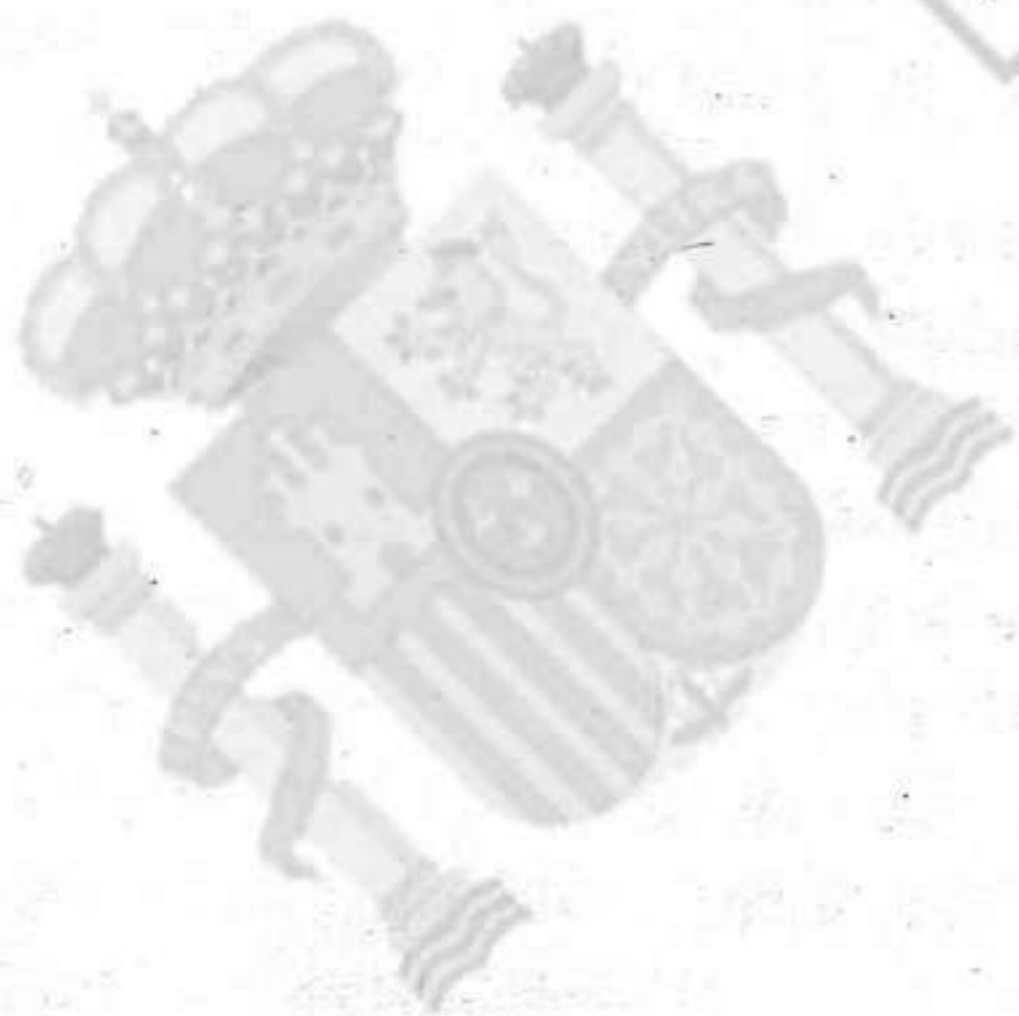
En vostra heretat amada
sens fites ni partió,
us ret la immensa fillada
tribut de devoció.

Feis que en tot sia assenyada,
i dau-li d'afegitó
l'alta pluja regalada,
bon aire i bona saó.

Sempre allunyau del seu camp
el glaç, el fibló i el llamp,
la pedregada funesta.

I quan Pàsqua florirà,
Algaida celebrarà
ab més pler la vostra festa.

BARTOMEU GUASP GELABERT, PREV.

MINISTERIO
DE CULTURA

SETEMBRE DINS LA CIUTAT

Lema: "*Season of mists and mellow fruit fullnes...*" (KEATS)

SETEMBRE dins la ciutat
—crit de Déu sense resposta—,
que n'ets de desemperat,
setembre dins la ciutat!

Setembre sense oliveres
ni el conhort d'una ruixada,
sense les fulles primeres
que se'n duu la torrentada,
sense pàmpols carregats
de raïms i fulles mortes,
sense pinars remullats
de sol daurat de la posta!

Horabaixes d'ombres llargues
i llunyanies rosades,
amb esquellejar de guardes
i gemegar de ventades,
amb la profunda alenada
de la terra reblanida,
plena de sentors de Vida
i pressentiments d'arada!

Setembre que per consol
dins l'ombra del pati esbrines
unes pobres setembrines
blanques de no veure el sol;
setembre que m'has trobat
abocat a la finestra
dins un carrer desolat,
setembre dins la ciutat!...

GUILLEM NADAL BLANES

Discurs de gràcies del Mantenedor Sr. Agustí Calvet

Senyora,

Senyores i Senyors:

UNA costum antiga exigeig que al terme de cada Jocs Florals es diguin uns mots de gràcies. I l'amable insistència d'uns bons amics meus de Mallorca ha volgut que avui, en aquests Jocs Florals de Palma, els mots de gràcies hagi de dir-los jo. Potser això sigui degut a que jo tinc amb Mallorca, amb l'esperit mallorquí, un lligam entranyable. Vaig a dir-vos quin és: jo mai no hauria sigut el que sóc, un periodista, si no me n'hagués fet, gairebé per força, un gloriós compatrici vostre, que jo estimava com un pare i un guia, el meu mestre inoblidable, Miquel dels Sants Oliver. Però, sigui com sigui, el cert és que no podien pas fer-me un més agradós encàrrec. En nom de l'Associació que ha organitzat aquesta festa, m'és un plaer de remerciar a la graciosa Regina que la presideix, als poetes que han vingut a portar-hi la seva collita, i als ciutadans de Mallorca que hi doneu l'escalf de la vostra fervorosa atenció. A tots, grans mercès!

I us les dono potser amb més calor que no ho hauria fet en cap altre avinentesa, perquè els aires del món, especialment els d'Europa, i dins Europa els que pesen damunt la mar Mediterrània, tan lluminosa i tan serena, en pocs dies acaben d'enterbolir-se terriblement. Mentre jo venia a Mallorca aquesta nit passada, a bordo de la nau, la planura marina, sota el clar de lluna minvant, a altes hores, semblava amagar no sé quina traïdora amenaça. Hi havia pressentiments de fantasmes en les seves profundes i, en apariència, calmes soledats.

Les hores que vivim són realment pesantes. Un amic meu de Palma m'escrigué, fa pocs dies: "Sembla estrany que, mentre Europa està a un pam de tornar a la guerra, i en aquestes Illes es-

perem amb la natural temença els possibles esdeveniments, a Palma encara tinguem humor de celebrar els nostres Jocs Florals, la nostra festa de la poesia"... Què volia dir, el meu amic? Serà d'un optimisme excessiu o d'una lamentable inconsciència, l'acte que estem acabant de celebrar, o més ben dit, el fet de celebrar-lo tranquil·lament, ingènuament, com qui diu a ple cel, sota les tenebroses nuvolades que pesen damunt nostre i davant els fatídics llampecs que fulguren al lluny? Serem tots nosaltres, positivament, una colla d'illusos, per haver vingut ací a cantar l'amor, la fe i la pàtria, quan en nom d'unes pàtries hostils el món es troba a punt d'encendre altra volta les fogueres de la desesperació i de l'odi?... Us respondré resoltament: jo crec que no!

Res no té d'estrany que avui semblen uns folls, els assistents a aquesta festa. Es natural que si us trobeu enmig d'un poble de cecs, els més semblants a una mena de monstres sereu vosaltres, pel sol fet que hi veieu. Quan, fa alguns anys, va perdre's en alta mar aquell gran paquebot anglès, el "Titànic", als ulls dels passatgers que assaltaven les barques de salvament, fent-s'hi amb les ungles i gairebé a mossegades, l'escamot d'oficials i de mariners que no es va moure d'a bordo, fins que no quedés en perill ni la darrera dona, fins que no estigués salvat el darrer infant, rígids i uniformats, esfonzant-se lentament, amb un cant religiós, com oració suprema, a flor dels llavis que anaven a anegar-se d'aigua amarga; als ulls de l'home-fera, aquell escamot d'homes plens d'esperit era, evidentment, un escamot de bojos. Sempre els rastres han estat convençuts que la més gran follia és la dels que tenen ales i volen. No és gens estrany que avui, a aquestes hores, i enmig d'una mar solcada de navilis formidables, mentre s'hi projecta la sembra de tota mena de paranys homicides, i quan tot s'hi remou amb vistes a una guerra que, si esclatés, hauria d'ésser esgarrifosa, sembli una pura bogeria la nostra santa festa de pau.

Així són, al menys, les apariències. Des de petits estem acostumats—i aquesta és una de les falles més greus de l'educació contemporània—a denominar i tenir com a grans potències únicament aquelles nacions que poden disposar d'una gran força bruta. I com més força bruta tenen, més grans les trobem. Però aquest és un judici absolutament fals. Els qui hageu viatjat molt pel món, com jo he hagut de fer-ho, haureu observat amb emoció, gairebé amb l'encís d'un descobriment meravellós i entranyable, com és d'hermosa, d'apacible, de fecunda, d'intelligent i serena, en un mot,

d'humana, la vida en els pobles polits i petits. A Suïssa, a Bèlgica, a Holanda, a Dinamarca, a Suècia, a Noruega, el nivell de la cultura i la civilitat europees, és molt superior al que veureu en altres països que són immensament més grans en extensió material, i incomparablement més forts en elements d'atac i de defensa, però no en aquella densitat de l'atmosfera espiritual, que és l'index per excel·lència de la veritable gerarquia d'un poble.

Això que solem dir-ne la vida internacional, les relacions entre les grans potències, amb els seus estadistes famosos i les seves cancelleries plenes de misteris, sembla molt enlluernador vist de fora, i fins produeix un gran efecte als bons badocs d'arreu del món. Però, en el fons, és encara d'una puerilitat i d'un primitivisme inconcebibles. Creieu-me: jo l'he hagut de veure un xic de prop, i en circumstàncies definitives, aqueix món on es forjen els destins de la terra, i us juro que és tan rudimentari com un joc d'infants. D'infants malcriats, moltes vegades. I el més terrible és que aquests infants juguen amb armes!

Els pobres ciutadans, els qui vivim modestament a casa nostra, tot sovint ens fem la illusió que aquests homes, les grans figures mundials que cada dia omplen les planes dels diaris, són uns éssers formidables. N'hi ha que ho són, realment: alguns exemplars, per llur intel·ligència i llur caràcter, honoren l'espècie humana. Però aquests són poquíssims, molt menys del que us penseu. I entre els restants, que són la majoria, hi ha cada calamitat, cada incapacitat i cada disbarat, que espanta. Es gairebé impossible d'imaginar amb quina quantitat fabulosa l'atzar ha contribuït, en molts cassos, a l'enlairement d'aquests homes. D'aquí ve que, un cop són a dalt, senten tan fàcilment el vertigen i la demència de les grans altures. I això us explicarà, per altra banda, el fet inversemblant, però crònic i cada dia palpable, de la poca traça, de la imprudència i fins de la més autèntica folia, amb què són portats els grans afers internacionals. El cas d'avui, la manera com s'ha produït i ha anat complicant-se per moments l'estat morbós en què es troba enfebrada, de punta a punta, tota Europa, és un cas típic del que estic dient.

El món ens sembla vell, però el fet és que la vida internacional tot just ara comença de provar de sortir de l'edat de les cavernes. I les grans nacions, en aquest procés de superació, que serà llarg i lent, són, no les més armades, sinó les més pacífiques. Jo juraria, sense cap mena de por, que les més grans són les més xiques. I

entre elles deixeu-me avui tenir la immensa satisfacció de poder contar-hi Espanya.

El cas nostre, el cas dels espanyols, és per a mi un gran exemple. Estem tan poc avesats a que les nostres qualitats collectives tinguin una valor universal, i hem perdut fins a tal punt el costum de que una virtut pública espanyola pugui cotitzar-se entre els pobles, que el nostre pacifisme sincer, radical i profund, no ens donem bé compte que constitueix una de les més sòlides realitats internacionals d'aquesta hora.

Espanya és, per essència, un poble neutral. Més: un poble pacífic. Més, encara: un poble profundament enemic de la guerra. Ens repugna d'una manera total. La trobem monstruosa, la trobem injusta, la trobem estúpida, la trobem eixorca i la trobem tronada. N'hem fet tantes de guerres, a llarg a llarg dels segles i per aquests mons de Déu, i hem vist d'una manera tan forta i tan crua on condueixen finalment, fatalment, les aventures bèl·liques, que ja no hi ha manera humana de convencèr-nos que són bones i que devem continuar-les. Estem cansats dels feixos de llorer, perquè sabem que, un cop marcides les fulles, només queda llenya per a vergassades.

Hi ha qui diu que aquest estat d'esperit de tots nosaltres, del poble espanyol, és un signe de decadència. L'aversion a l'heroisme sagnant—afirmen—no vol dir res més sinó que el nostre esperit s'ha fet vell i la força li manca. Si els espanyols tinguéssim—afegeixen—un gran alè de joventut, tornariem a ésser agressius, conqueridors i expansionistes, com en temps famosos. Però tot això és una pura mentida. El nostre cas és la resultant d'un procés natural. Espanya és avui pacífica, no perquè senti la incapacitat de tornar a ésser guerrera, que això pot ésser-ho tothom, sinó precisament perquè ja ho ha sigut tant, que té de la guerra una experiència definitiva i insuperable. Si l'esperit guerrer volen considerar-lo com la demostració de l'esperit de joventut, ningú no ens privarà que nosaltres també considerem l'esperit de pau com la flor de l'esperit de maduresa. I, posats a triar, els joves bé ens permetran que, tot i envejant la sort dels seus pocs anys, fins somrient amb indulgència a les seves follies, preferim el seny, l'estabilitat i la responsabilitat humana de l'edat madura. Bona la fariem si, per por que ens diguessin vells, tota la vida haguéssim d'estar fent les excusables i fugicides ximpleries de l'estudiant, com si el món hagués d'ésser eternament una casa de despeses.

Si Espanya fos vella perquè és inexpugnablement pacifista, seria que fóra vell el bo i millor del món. I davant el moviment encara feble, però ja desvetllat arreu, i que cada dia anirà fent-se més fort i més ample, d'acabar amb les guerres o d'anar-les tornant cada vegada més difícils i més desastroses per a qui les provoca, jo prefereixo, perquè em sembla més lògic, i fins més biològic, creure que els bel·licosos són uns infants retardats, que no pas suposar que els pacifistes són uns vells xarucs, que ja rapapiegen.

I ca! ha d'ésser vell el món: però, si tot just comença! La nostra pobra vida individual és tan curta i s'apaga tan fàcilment, amb un sol buf, que uns quants segles d'Història passada ja ens fan l'efecte d'haver esgotat el temps, i els incomptables segles que encara han de venir ens semblen impossibles perquè no els hem de veure. L'home és mortal, però la humanitat es renova i camina indefinidament. Fins ara, pot dir-se que en el món només hi ha hagut homes, alguns homes, que han fet coses. I aquestes coses tot sovint han estat catastròfiques, potser perquè l'individu és efímer i té massa pressa. Fins ara, tot just fins ara, no comença a entrellucar-se, i encara en la llunyania, l'inici d'una nova etapa en què l'heroi de la Història no serà ja l'home, sinó la Humanitat.

Tinguem fe en aqueixa era que s'acosta. Nosaltres no la veurem, segurament. Però els millors esperits l'han somniada sempre, ja des del fons de les passades centúries, i nosaltres, enmig de l'espantós i significatiu trasbalsament en què ens ha tocat viure, potser haurem tingut la sort de besllumar-la com una pura claror d'alba. Vell, el món? Què ha d'ésser vell! Abans de fer-s'hi, bé té de travessar un ample i llarg període de maduresa, de seny, i el signe infalible de que comença a posar-ne, bé haurà d'ésser el de superar, com ja ha fet amb tants d'altres, el bàrbar infantilisme de la guerra.

Un jorn no massa llunyà, un viatger sortit de Palma després d'haver esmorsat, per via aèrea anirà a dinar tranquilament enmig de l'Assia Central, prendrà el te de les cinc a l'Extrem Orient, i soparà, a l'hora habitual, a Sant Francesc de Califòrnia. I fins, si té molta pressa, encara podrà anar a dormir a Nova-York. Llavors, digueu-me, quan tot el món sigui lligat estretament, com s'ho faran per deslligar-lo a canonades?... Les guerres entre el que avui són nacions, semblaran tan arcaiques i tan anacròniques com ens ho semblen ara aquelles lluites inter-regionals i interminables de fa uns quants segles, quan a França els borgonyons lluitaven a mort

contra el armanyacs, i a Espanya semblaven enemics irreductibles, castellans i lleonesos, navarresos i catalans. El món en bloc trobarà, temps a venir, una fórmula de convivència i de pau, com han acabat per trobar-la les diferents gentades que poblaven la França de Lluís XI i l'Espanya d'Alfons el Savi. Vull concedir que encara hi quedi sempre, damunt la terra, una llavor d'esperit guerrer: diuen que la mala herba no mor mai... Però vindrà també un dia, amb els meravellosos avenços de la navegació aèrea, que, els guerrers impenitents, hi haurà el recurs d'enviar-los a guerrejar a la Lluna...

Ciudadans de Mallorca! La nostra gaia festa és, en aquests moments, com una bella afirmació feta en el cor mateix de la Mediterrània. No ens sàpiga greu d'haver-la celebrada. Al contrari: afirmem-la com una llum de civilització, damunt la tenebra que la barbàrie bèl·lica ha vingut escampant aquests dies. No hi ha cap raó perquè els humans es matin uns amb altres, miserablement. No hi ha conflicte que el seny i la justícia no puguin resoldre cent vegades millor que la violència. No hi ha cap motiu—ni el més mínim—perquè Espanya, país essencialment pacifista, deixi d'ésser pacífic. No hi ha, sobretot, ni pot haver-hi cap interès superior al nostre propi, que és el de la Humanitat.

Adéu-siau, ciudadans: tanquem aquesta festa de poesia, amb la convicció indestructible que les més grans victòries, les úniques perdurables, no són pas les que obté la força bruta, semblant odis, dolors i misèries, sinó les que guanya suaument l'esperit, fent cada dia més alada i més pura la joia de viure.

Adéu-siau!

- *Donat el caràcter extraordinari del present número, dedicat exclusivament als Jocs Florals de Mallorca, suprimim les seccions ordinàries de LA NOSTRA TERRA corresponents als mesos de setembre - octubre, que aniran en el pròxim número.*
- *Interessa esmenar que el número anterior sortí equivocadament com a número de setembre, quan corresponia a juliol-agost. En el que seguirà de novembre-desembre quedarà completat el volum de 1935, amb el número normal de pàgines.*